

40.494.
(8° br.)

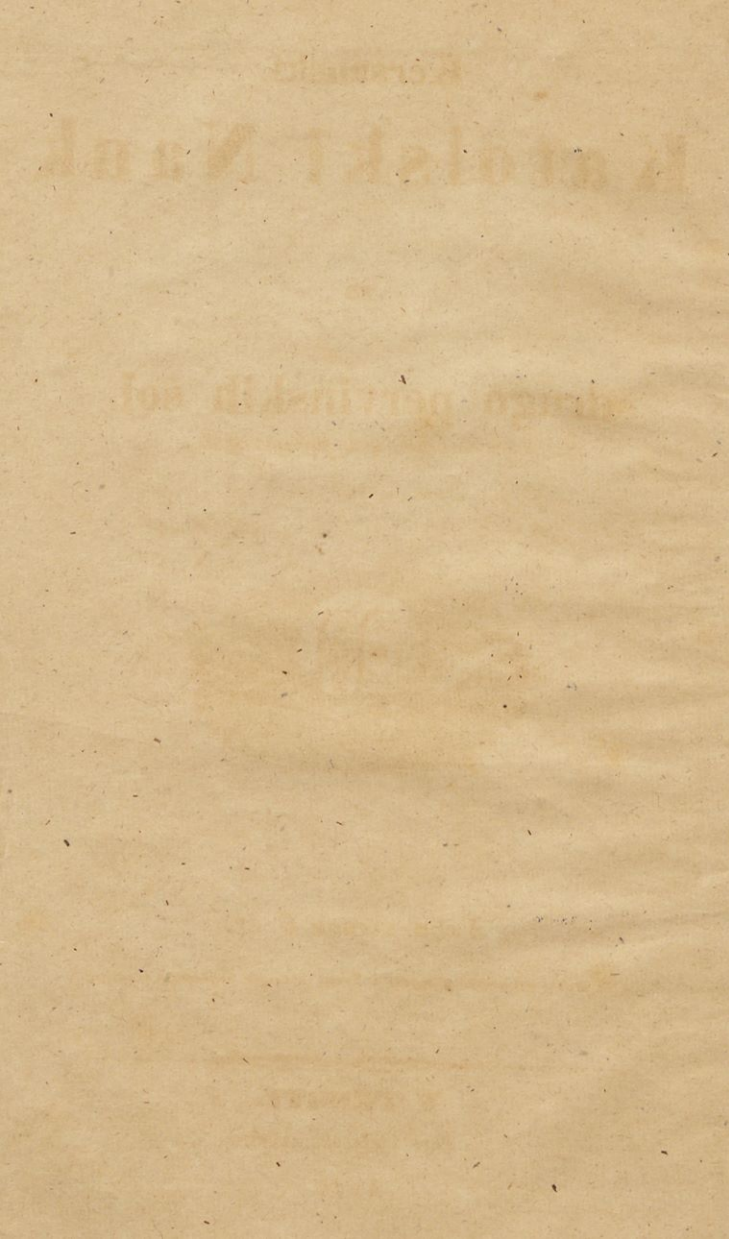
40.494. 8. br.

Todaril mig. Frau
Probida l. 1885

F. Leuec

$\frac{7}{II}$ 1896.

Seven

Keršanski
Katolski Nauk

za

drugo pervinskih šol.

Velja zvezan 6 kr.

(Na prodaj per mestni gosposki v Tersti in drugih primorskih soseskah.)

V TERSTI.

I. Paps vladarski natiskar.

1846.

Opomba za bravee.

c,	C	se	bere	kakor	stari	z,	Z
s,	S	”	”	”	”	f,	Ş
z,	Z	”	”	”	”	s,	S
č,	Č	”	”	”	”	zh,	Zh
š,	Š	”	”	”	”	fh,	Şh
ž,	Ž	”	”	”	”	sh,	Sh.

030044881

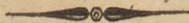
P e r v i d e l.

N a r

splošnejši in nar imenitniši nauki ker-
šanske katolške vere.

Z a p o p a d i k.

- I. V čem de obstoji vera sploh, konec in prid razodete vere.
- II. Od kod de se nauki razodete vere sploh dobivajo. Kratik zapopadik vere.
1. Verini nauki.
 - a. Božje bitje, lastnosti i. t. d.
 - b. Poglavitni nauki od treh božjih persón.
 - c. Od Kristusa postavljeni perpomočki k' našimu zveličanju.
 - d. Od človekoviga stanu.
 2. Djanski nauki.
 - a. Od dolžnosti.
 - b. Poglavitna regelca keršanskih djanskih naukov.
 - c. Kaj de je čednost.
 - d. Kaj je pobožnost ali brumnost.
- III. Kako de gre vero v' djanji skazovati.
1. Kdo de v' djanji skaže, de ima vero.
 2. Kako se po znotranje, in
 3. Kako se po zunanje vera skaže.
 4. Opombe.
 - a. Od služabnikov vere in duhovnih pastirjov.
 - b. Od prave pobožnosti ali andóhti.

I.

V' čem de obstoji vera sploh. Konec in prid razodete vere.

Vera obstoji v tem, de Boga spoznamo, in de vemo kako ga gre častiti in moliti. Konec razodete vere je čast božja. Prid, ki ga imajo ljudje od vere je njih večna in časna sreča. Nihče ne dvomi (ali cvibla), de pravoverni kristjani po razodeti veri večno srečo dosežejo, in de to doseči vera sosebno pomaga: ne razume pa svaki, de nam vera tudi časno srečo pernaša. To se mora tedej tukej pokazati. Tolažbe poln nauk od božje previdnosti, ktera svet in vse pergodbe na njem vlada (ali viža) nas stori zadovoljne z' svojim stanam, kakoršen koli si že bodi. Božje zapovedi perpomorejo k' časni sreči mnogim človeškim družbam sploh po pokoršini, ktero četerta zapoved ne zapoveduje le otrokam do njih staršev, temuč tudi podložnim do njih gosposk, ktere so postavljene, de človeški družbi k' sreči perpomorejo in de jo ohranijo. Božje zapovedi perpomorejo tudi k' sreči vsakimu človeku posebej, ker nam varujejo in ohranijo vse to, kar k' časni sreči gre ali se ji peršteva. Peta zapoved, postavim, nam življenja varuje. Šesta zapoved varuje in ohrani zakonskim zvestobo eniga do drugiga; vsim pa vedno zdravje in tudi dušne in telesne moči, ktere se z' nečistimi deli razdejejo in popačijo. Sedma zapoved varuje našiga premoženja; osma naše časti, deveta in deseta zapoved pa krotite naše poželjenje, iz ktereга tako veliko hudiga izvira.

II.

Od kod de se nauki razodete vere sploh dobivajo. Kratik zapopadik prave vere.

Nauki božjiga razodenja, katerih je vsakimu kristjanu vediti treba, se dobivajo sploh in nar prvič iz katekizma, Te bukve podučē:

1. v' tem, kar gre katolškemu kristjanu verovati,
2. v' tem, kar mu gre storiti, de bo zveličan.

Pervimu se pravi verini nauki. To so taki nauki, katerih resnico mora človek verovati, če hoče zveličan biti.

Drugimu se pravi djanski nauki, ali zapovedi za naše djanje, ki jih moramo ne le verovati, ampak tudi spolnovati.

1. Verini nauki.

Nar imenitniši verini nauki so skupej zversteni v' apostolski veri; pa tudi še v' drugih poglavjih katekizma se veliko verinih naukov najde, posebno v' poglavji od svetih zakramentov. Nar imenitniši verini nauki se dajo pod tele napise zverstiti:

a. Božje bitje, božje lastnosti.

Poglavitne dolžnosti ljudi, ktere spolnovati jim naloži spoznanje božjih lastnost.

En Bog je: on je sam od sebe, nar bolj popolnamā, in torej naše ljubezni in časti nar bolj vredno bitje, on je stvarnik, ohranik in vižar vsih reči, je do nas neskončno dobrotliv in do zgrevanih grešnikov milostjiv. Človek ga mora spoznati, čes vse ljubiti, in njegovi volji pokoren biti; pa tudi bati se mu ga je treba, ker on vsigaveden vse ve, on neskončno svet in pravičen hudo studi in štrafuje.

b. Poglavitni razodeti nauki od treh božjih person.

Božje razodenje nas uči, de so tri božje persone ene nature in eniga bitstva: Oče, Sin, in sveti

Duh; nas uči, de je Bog Oče vse stvaril; de se je druga božja peršona včlovečila, za naše grehe zadostiti, nas po svojim terpljenji in smerti z' nebeškim Očetam spraviti, nas od večniga pogubljenja rešiti, nas čednost ali krepost učiti, in nam dati izgledov v' posnemanje; — de nas Bog sveti Duh per svetim kerstu, in per prejemanji drugih svetih zakramentov posvečuje ali pa posvečenje v' nas pomnoži ali pogmera.

c. Perpomočki od Kristusa k' našimu zveličanju postavljeni.

Včlovečeni Sin' božji Jezus Kristus je spolnovanje božjih zapoved, molitev in svete zakramente kakor posebne perpomočke k' našimu zveličanju zapovedal; — on sam nas je moliti in tudi keršansko pravico z' tem učil, de nas opominja hudiga se varovati, in nas spodbuduje k' dobrimu ali k' čednosti. Postavil je tudi cerkev, vidin zbor svojih vernih, ktere udje morajo biti vsi, kteri hočejo zveličanje doseči; poslal je svetiga Duha, kteri vso resnico uči; je obljubil per svojih ostati do konca sveta. Cerkev je steber in terdna podslomba resnice; nji gre prepire v' verin in djanskih naukih presoditi; Jezus Kristus je njena nevidna, Rimski papež pa njena vidna glava.

d. Od stanu človekoviga.

Perva človeka sta bila sčer od Boga pravična in po njegovi podobi stvarjena; pa z' radovoljnim prelomljenjem božje zapovedi sta se spačila. Od dobriga sta odstopila in se k' hudimu nagnila, njuni greh je storil, de smo zgubili posvečujočo gnado, in de smo k' hudimu nagnjeni. Torej smo kakor otroci jeze božje na svet rojeni, otroci in prijatli božji, in tudi udje Kristusove cerkve postanemo še le po zakramentu svetiga kersta. Per svetim kerstu smo umiti in očišeni, od poerbaniga greha, in per zakramentu svete pokore od zadolženja tistih grehov, ki smo jih po kerstu storili. Dolžni smo pa vender časne štrafenge za grehe terpeti.

Strafenge poerbaniga ali izvirniga greha so mno-

ge težave in slabosti na duši in na telesu, posebno pa smert. Smert je ločitev duše od telesa. Duša človekova je čist duh, bitje, ki v' nas misli in hoče. Neumerjoča je, vselej in večno bo živela. Po tem, kakor je človek ali dobro ali hudo storil, bo po smerti ali obdarovana ali pa štrafana. Telesa mertvih ljudi bodo konec sveta vstale, sleherno se bo spet z' svojo dušo združilo. Tedej bodo ljudje vsi skupej od Jezusa Kristusa sojeni, in po tem bodo tudi telesa deležne ali večniga plačila v' nebesih ali pa večne štrafenge v' peklju.

2. Djanski nauki.

Keršanski djanski nauki nas uče svoje djanja tako ravnati, de so Bogu prijetne.

a. Od dolžnosti.

Dolžnosti so djanja, ki smo jih storiti dolžni. Splošno podučenje v' naših dolžnostih je zapopadeno v' desetih božjih zapovedih. Nekatere posebne dolžnosti se tudi najdejo v' poglavjih od keršanskiga upanja in od svetih zakramentov, posebno pa v' poglavji od keršanske pravice, in se v' tih delih katekizma razkladajo. Dolžnosti se pa tudi lahko tako razdele. Reče se, de so mnoge dolžnosti in scer do Boga, do samiga sebe in do bližnjiga. Te so za vsakiga, nikomur bi ne smele neznané biti.

b. Poglavitna regelca keršanskiga djanskiga nauka.

Poglavitna regelca keršanskiga nauka je: Stori iz ljubezni do Boga vse, kar je po njegovih popolnamostih, in po dolžnostih na nje uterjenih, in kar je po njegovi razodeti volji; — stori, kar nauk Jezusa Kristusa vелеva, kar je k' tvojimu lastnimu, tode pravimu pridu, in k' sreči tvojiga bližnjiga, kakor samiga sebe; — bodi brumen, pobožen.

c. Kaj de je čednost ali krepost.

Keršansko čednost ali krepost (in le od te se govori v' podučenji v' veri) popiše naš katekizem tako: Keršanska čednost sploh, je dar, kteriga Bog

z' posvečujočo gnado v' dušo vlije, de človekovo voljo k' takim delam zmožno in nagnjeno stori, ktere so po postavi Jezusa Kristusa, in večniga življenja vredne.

Prav za prav in sploh govoriti je le ena čednost. Ta je kerpka in močna volja, delati vselej in brez vsiga izjemka po božjih zapovedih, po postavi Jezusa Kristusa in njegove cerkve, in pa po vesti. Iz te poglavitne čednosti izvirajo vse posebne čednosti, ktere se po njih raznih nagibih ali pa djanske imenujejo, in dobivajo tudi po mnogih rečeh mnoge imena.

d. Kaj de je brumnost in pobožnost.

Ljudjé, kteri zavolj Boga lepo žive, se imenujejo brumni ali pobožni. Pobožnost ni svojoglavno, čudno in nerodno življenje temuč je stanovitno perzavedanje to storiti, kar je Bogu dopadljivo; pobožnost se torej tudi skazuje, če se zavolj Boga take čednosti spolnujejo, ktere so k' dobrimu in k' sreči človeške družbe. Vživanje pozemljiskih reči ni pobožnosti nasproti; prepovo le jih napek obračati in nucati.

III.

Kako de naj se vera skazuje.

Že zgorej je bilo rečeno, de vera obstoji sploh v' tem, de spoznamo Boga in vemo, kako ga gre častiti in moliti.

1. Kdo de v' djanji skazuje, de ima vero.

Tisti človek pokaže v' djanji, de ima vero, kteri spoštuje in časti Boga in božje reči, kteri ima per vsim svojim djanji in nehanji Boga pred očmi, kteri je perpravljen in si perzadeva se vselej po božji volji ravnati, kteri Boga tako moli in časti, kakor Bog hoče moljen in česen biti. Iz tega se vidi, de se mora vera po znotranje in po zunanje skazovati.

2. Kako de se vera po znotranje skazuje.

Po znotranje vero skazujemo, če terdno verjemo, de je božje razodenje resnično, če se sklepam cerkve pokorno podveržemo, — v' Boga zaupamo, se nanj zanesemo — in ga ljubimo; — če svoje serce k' Bogu povzdigujemo, in ga njegove gnade prosimo, in tudi z' njo zvesto delamo; če smo perpravljani mu služiti; — če terdno sklenemo njegovo presveto voljo za ljubo imeti in jo zvesto spolnovati.

3. Kako de se po zunanje vera skazuje.

Po zunanje vero skažemo, če v' resnici dopolnimo božje povelja in cerkvene zapovedi, — če očitno molimo in hodimo k' božji službi, ktere nar imenitniši del per pravovernih kristjanih je daritev altarja, in vredno prejemanje svetih zakramentov, posebno svetiga rešniga telesa. Tudi božjo besedo moramo poslušati, in brati svete bukve, de svoje znanje v' veri razširimo in se k' dobrimu obudujemo, in de ne pozabimo tega, kar smo se naučili.

4. Opombe.

a. Od služabnikov vere in od duhovnih pastirjev.

Služabnike vere in zlasti duhovne pastirje mora kristjan v' časti imeti, ker dele svete zakramente, ker za nas Boga prosijo, ker nas uče nar imenitniši in nar potrebniši resnice, cerkvene šege in opravila, in od cerkve poterjeno božjo službo mora v' časti imeti in je ne zaničevati. Božje službe naj pa ne stavi v' svojovoljne, še manj pa v' take reči, ktere so ljubezni do bližnjiga nasproti, ali nas pa od spolnovanja naših dolžnost odvrtačujejo.

b. Od prave pobožnosti ali andohti.

Prava pobožnost ali andoht, z' kakoršno se morajo dela vere spolnovati, in z' kakoršno se morajo zlasti naše molitve opravljati, so posebno v' Bogu zbrane misli brez radovoljniga raztresenja, in pa sklenitev našiga serca in naših misel z' njim.

Drugi del.

Veliki katekizem okrajšan
z' svetopisemskimi izreki.

Zapopadik.

okrajšaniga velikiga katekizma.

Vvod.

I. Poglavlje. Od vere.

I. Razdelik. Kaj je katolska vera.

II. Razdelik. Od 12 členov vere.

II. Poglavlje. Od upanja.

I. Razdelik. Kaj je kerš. upanje.

II. Razdelik. Od molitve.

III. Poglavlje. Od ljubezni.

I. Razdelik. Kaj je keršan. ljubezen.

II. Razdelik. Od 10 bož. zapoved sploh.

III. Razdelik. Od 10 bož. zapoved posebej.

IV. Razdelik. Od cerkvenih zapoved sploh.

V. Razdelik. Od cerkvenih zapov. posebej.

IV. Poglavlje. Od svetih zakramentov.

I. Razdelik. Od ss. zakram. sploh.

II. Razdelik. Od ss. zakram. posebej.

V. Poglavlje. Od keršanske pravice.

Pervi del keršanske pravice:

Varovaj se hudiga.

Drugi del keršanske pravice:

Stori dobro.

Perstavnik. Od 4 poslednih reči.

V v o d.

Katekizem se imenuje podučenje v' keršanskim katolškim nauku; katekizem se sploh tudi pravi bukvam, ktere imajo to podučenje v' sebi.

Keršanski katolški nauk se razklada v' tem katekizmu v' petih poglavjih in v' perstavku.

Petere poglavja so:

1. Vera.
2. Upanje.
3. Ljubezen.
4. Sveti zakramenti.
5. Keršanska pravica.

Perstavik je od štirih poslednih reči.

I. P o g l a v j e.

Od vere.

I. R a z d e l i k.

Kaj de je katolška vera.

Keršansko katolško verovati se pravi vse verjeti, kar je Bog razodel in nam cerkev verovati zapoveduje, bodi si (v' svetim pismu) zapisano ali ne.

K zveličanju ni zadosti, de katolški kristjan le v' sercu veruje, kar je Bog razodel, temuč mora tudi:

1. Svojo vero z' deli kazati (a).

2. Kar v' sercu veruje, če je treba z' ustmi očitno spoznati in pričati (b).

Verovati se mora, kar je Bog razodel ker je Bog večna resnica (c) in neskončna modrost, ktera ne more ne goljfati ne goljšana biti.

Vera je potrebna vsakimu človeku, kateri hoče zveličan biti, zakaj brez vere ni mogoče Bogu dopasti (d).

Vsak človek, kadar pride k' pameti mora, de bo zveličan, vediti in verovati:

1. De je en Bog.

2. De je Bog pravičen sodnik, kateri dobro plačuje, in hudo štrafuje (e).

3. De so tri božje persone, eniga bitja in ene nature: Oče, Sin in sveti Duh (f).

4. De je druga božja persona, Bog Sin, človek postal, nas z' svojo smertjo na križu odrešiti in večno zveličati (g).

Verh teh poglavitnih resnic kersanske katolske vere mora še vsak katolski kristjan vediti in verovati:

1. De je človeška duša neumerjoča (h).

a) Kaj pomaga, bratje moji, če kdo pravi, de ima vero, del pa nima; ga bo li vora mogla zveličati? Jak. 2, 14. — Kakor je telo brez duše mertvo, tako je tudi vera brez del mertva. Jak. 2. 26.

b) Rim. 10, 10.

c) Psal. 118, 160.

d) Hebr. 11, 6.

e) Kdor hoče k' Bogu priti, mora verovati, de je in de je tistim, ki ga išejo, plačevavec. Hebr. 11, 6.

f) Trije so kateri pričujejo v' nebesih: Oče, Beseda in sveti Duh; in ti trije so eno. 1. Jan. 5, 7.

g) Torej je (Kristus) srednik noviga testamenta, de po njegovi smerti v' odrešenje tistih pregreh, ki so bile pod poprejšnim testamentam, tisti, ki so poklicani, prejmejo obljubo večne erbšine. Hebr. 9, 15.

h) Ne bojte se jih, kateri telo umore, duše pa ne morejo umoriti; temuč bojte se veliko bolj tistiga, kateri zamore dušo in telo

2. De je gnada božja k' zveličanju potrebna (*i*) in de brez gnade božje človek nič za večno življenje zasluženja vredniga ne more storiti (*k*).

Vsakimu katolškemu kristjanu je znati zapovedano:

1. Apostolsko vero.
2. Gospodovo molitev (Oče naš).
3. Deset božjih in pet cerkvenih zapoved.
4. Sedem svetih zakramentov.
5. Keršansko pravico.

Kar katolški kristjan verovati mora, je sosebno zapopadeno v' apostolski veri, ktera se tako glasi:

Verujem v' Boga Očeta vsigamogočniga, stvarnika nebes in zemlje. In v' Jezusa Kristusa, Sinu njegoviga ediniga Gospoda našiga. Kteri je spočet od svetiga Duha, rojen iz Marije Device. Terpel pod Poncem Pilatužem, križan bil, umerl in v' grob položen. Doli je šel pred pekel, tretji dan od mertvih vstal. Gori je šel v' nebesa, sedi na desnici Boga Očeta vsigamogočniga. Od ondod bo prišel sodit žive in mertve. Verujem v' svetiga Duha; sveto katolško cerkev; gmajno svetnikov; odpušenje grehov, v' stajenje mesa; in večno življenje. Amen.

Apostolska vera ima dvanajst delov ali členov.

II. Razdelik.

Od dvanajsterih členov vere.

§. 1. Od perviga člena vere.

Pervi člen vere se tako glasi:

Verujem v' Boga Očeta vsigamogočniga stvarnika nebes in zemlje.

pogubiti v' pekel. Mat. 10, 28. Prah pride spet v' zemljo, iz ktere je bil vzet, duh se pa poverne k' Bogu, kteri ga je dal Prid. 12, 7.

i) Brez mene ne morete nič storiti. Jan. 15, 5.

k) Ne de bi zámogli kaj misliti iz sebe, kakor iz sebe, temuč naša zmožnost je iz Boga 2 Kor. 3, 5.

a. Od Boga.

Le en Bog je (*l*) kateri je sam od sebe nar bolj popolnoma bitje (*m*).

Tehle lastnost božjih je sosebno treba vediti:

1. Bog je večni; je vselej bil, je, in bo vselej.
2. Bog je zgotovljen duh; bitje, ki ima nar bolj popolnoma um, in nar boljši voljo, telesa pa ne.
3. Bog je vsigaveden; ve vse, sidanje, preteklo in prihodno, ve tudi naše nar skrivnejši misli in želje; torej mu nič ne moramo perkriti.
4. Bog je neskončno moder: stori vse iz nar boljšiga konca in izvoli vselej nar perpravniši perpomočke svoj konec doseči.
5. Bog je vsigamogočen; je stvaril nebo in zemljo in vse, kar je; njemu ni nič nemogoče storiti.
6. Bog je vsigapričujoč; je povsod, v' nebesih in na zemlji.
7. Bog je neskončno svet; hoče in ljubi vse dobro, in sovraži vse hudo.
8. Bog je neskončno resničen in svest; vse kar reče, je res; in kar obljubi ali žuga, vse spolni.
9. Bog je nespremenljiv; je vekomaj ravno tisti.
10. Bog je neskončno dobrotljiv: skerbi po očetovo za vse svoje stvari, vse dobro imamo od njega.
11. Bog je neskončno vsmiljen; nam odpusti naše grehe, ako se resnično poboljšamo.
12. Bog je neskončno pravičen; poplača vse dobro, in poštrafa vse hudo na tanko, kakor si kdo zasluži.

l) Poslušaj Izrael! Gospod naš Bog je edini Gospod. 5 Mojz. 6, 4.

— Jest sim Gospod in scer ni nobeniga drugiga, zunaj mene ni nobeniga Boga. Jez. 45. 5. Le eniga Boga imamo, Očeta, od kteriga se vse reči, in tudi mi smo njegovi; in eniga Gospoda Jezusa Kristusa, po kterim so vse reči in tudi mi po njem. 1 Kor. 8, 6.

m) Iz njega, po njem in v' njem so vse reči, njemu bodi čast vekomaj. Amen. Rim. 11, 36. — Gospod! tebi ni nihče enak; velik si in tvoje ime je veliko in mogočno. Jerem. 10, 6.

* Tri božje peršone so (n).

Pervi božji peršoni se pravi Oče, drugi Sin, tretji sveti Duh.

Bog Oče je sam od sebe od vekomaj; Bog Sin je od Očeta rojen od vekomaj, sveti Duh se izhaja iz Očeta in Sina od vekomaj.

Očetu se perlastuje stvarjenje:

Sinu odrešenje; svetimu Duhu posvečevanje.

Tem božjim peršonom skupej se pravi presveta Trojica.

Katolški kristjan sposna presveto Trojico z' znamenjem svetiga križa, ker vsako teh treh peršon imenuje, kadar križ dela. Zraven tega pa katolški kristjan tudi spozna z' znamenjem svetiga križa, de je Jezus Kristus na križu umerl in nas z' svojo smertjo odrešil.

Križ se dela z' desnico, z' katero se zaznamovajo čelo, usta in persi, rekoč: V' imenu Boga Očeta †, in Sina †, in svetiga Duha †. Amen.

b. Od stvarjenja.

Bog je stvaril nebo in zemljo, in vse kar je (o). Beseda stvariti pomeni iz nič kaj storiti.

Nar imenitniši stvari božje so angeli in človek.

n) To je tri peršone so, ki se razločijo ena od druge po lastnih imenih in po posebnih delih. Lastne imena treh božjih peršon se berejo. Mat. 28, 19. Kerstite jih v' imenu Očeta, Sina in s. Duha. — 1 Jan. 5, 7. Trije so, ki pričujejo v' nebesih: Oče, Sin in s. Duh. — Posebne dela treh božjih peršon se berejo. Mat. 3, 16, 17. — Kō je bil pa Jezus keršen, je zdajci šel iz vode, in lej nebesa so se mu odperle in je vidil Duha božjiga, kakor goloba doli iti in nadnj priti; in lej glas se je slišal z' nebes rekoč: Ta je moj ljubi sin, nad katerim imam dopadajnje. — 1. Pet. 1, 2. Kteri so bili po previdnosti Boga Očeta izvoljeni, prejeti posvečenje s. Duha, biti pokorni in pokropljeni z' kervjo Jezusa Kristusa, ljubezen Božja, in deležnost svetiga Duha bodi z' vami vsimi.

o) V' začetku je Bog stvaril nebo in zemljo. 1. Mojz. 1, 1. — Z' besedo Gospodovo so nebesa vterjene, in vsa njih truma z' sapo njegovih ust. Psal. 32, 6.

Angeli so zgolj duhovi (*p*), kateri imajo um in voljo, pa ne teles.

Bog je angele stvaril, da bi ga častili, ljubili, molili, mu služili (*q*) in ljudi varovali (*r*). V svoji gnadi in z velikimi popolnamostmi jih je stvaril.

Veliko angelov je gnado božjo po grehu napuha zgubilo (*s*). Te napuhnjene angele, ki se jim hudiči pravi, je Bog vekomaj zaverigel in v' pekel pahnil (*t*).

Človek je za angeli nar imenitniši stvar božja. Človek je iz telesa in neumerjoče duše (*u*), ktera je po božji podobi (*v*) stvarjena.

Bog je človeka stvaril, da bi ga spoznal (*w*), častil (*x*), ljubil (*y*), ga molil, mu služil, mu pokoren in večno zveličan bil (*z*).

p) Svoje angele storiš enake vetrovam, in svoje služabnike enake plamenu. Ps. 103, 4.

q) Hvalite Gospoda vi vsi njegovi angeli, ki ste mogočni in močni spolnovati njegovo povelje, poslušati njegov glas, in biti pokorni njegovim zapovedam. Ps. 102, 20.

r) Svojim angelam je zapovedal zavolj tebe, da te narvajo na vsih tvojih potih. Psal. 90, 11. — Angel Gospodov bo obdal tiste, ki se ga boje, in jih bo rešil. Ps. 33, 8.

s) Lej tudi njegovi služabniki niso bili stanovitni; sakaj tudi nad svojimi angeli je hudobijo našel. Joh. 4, 18.

t) Tudi angelam, kateri so grešili, ni zanesel, ampak z' peklenskimi vervmi jih je v' pekel potegnul, v' terpljenje izdal, da se k' sodbi perhranijo. 2 Pet. 2, 4.

u) Gospod-Bog je izobrazil človeka iz ila zemlje, in je vdihnil v' njegov obraz oživljajočo sapo; in človek je bil živa stvar. 1 Mojz. 2, 7. — Glej Mat. 10, 28. zgorej.

v) Bog je stvaril človeka po svoji podobi; po božji podobi ga je stvaril. Mojz. 1, 27.

w) To pak je večno življenje, da spoznajo tebe samiga praviga Boga, in Jezusa Kristusa, kteriga si poslal. Jan. 17, 3.

x) Jest sim, kateri sim vsakiga, ki kliče v' moje ime, sebi v' čast stvaril. Jez. 43, 7.

y) Ljubi Gospoda svojiga Boga iz vsiga svojiga serca iz vse svoje duše in iz vse svoje moči. Mat. 22, 37.

z) Bog hoče, da bi bili vsi ljudjé zveličani, in prišli k' zpoznanju resnice. 4 Tim. 2, 4.

Pervi človek je jedel v' raji (v' paradizu) sad drevesa, ki mu ga je bil Bog prepovedal, in je v' tem grešil (a). Ta greh ni samo prvemu človeku škodoval, temuč tudi nam, ki smo njegoviga rodu; časno (b) in večno smert, pa tudi še veliko drugiga hudiga nam je pernesel.

Človek ni bil, kakor napuhneni angeli, vekomaj od Boga zaveržen.

V' odrešenje človeka zavolj greha zaverženiga je Bog obljubil poslati odrešenika, ki se mu tudi Mesija pravi (c).

§. 2. Od drugiga člena vere.

Drugi člen vere se tako glasi:

In v' Jezusa Kristusa, Sinu njegoviga ediniga, Gospoda našiga.

Jezus Kristus je:

1. Edinorojeni Sin Boga Očeta (d).

2. Bog in človek skupej (e).

3. Naš Gospod (f), postavodaj in učenik (g).

a) 1 Mojz. 3, 6.

b) Po enim človeku je prišel greh na svet, in po grehu smert, in je tako v' vse ljudi smert prišla po njem, v' katerim so vsi grešili. Rim. 5, 12.

c) Sovražstvo bom postavil med teboj in med ženo, med tvojim zarodam in njenim zarodam; ona ti bo sterla glavo in ti jo boš v' peto zalezovala. 1 Mojz. 3, 15.

d) Tako je Bog svet ljubil, de je svojiga edinorojeniga Sina dal. Jan. 3, 16.

e) Dete nam je rojeno, ki se mu bo reklo: Prečudni, Svetovavec, Bog. Jez. 9, 6. En Bog je in en srednik med Bogam in med ljudmi, človek Kristus Jezus. 1 Tim. 2, 5.

f) Dana mi je vsa oblast v' nebesih in na zemlji. Mat. 28, 18.— Vi me kličete učnik in Gospod, in prav pravite: to sim tudi. Jan. 13, 13.

g) Duh Gospodov je nad menoj, za to me je on pomazal in me poslal evangeli oznanit ubogim. Luk. 4, 18, Jez. 61, 1.— Perkazala se je milost Boga, Zveličarja našiga vsim ljudem, ktera nas uči, de se odpovejmo hudobii in posvetnim željem, in trezno, prijetno in bogaboječe živimo na tem svetu, čakajoči zveličanskiga upanja

Jezus Kristus je toliko, kakor zveličar. Zveličar se mu pravi, ker nam je po njem zveličanje došlo, ker nas je rešil od zadolženja in štrafenge greha, od večne smerti (*h*). — Pravi se mu tudi Kristus, kar je toliko, kakor maziljeni, (kralj) (*i*).

Jezus Kristus se imenuje edinorojeni Sin božji, ker je edini, kateri je od svojiga nebeškiga Očeta rojen od vekomaj. Je Bog in človek skupej, ker je Bog od vekomaj, in ker se je včlovečil (človek postal) v času (*k*). Kar Bog je svojimu nebeškemu Očetu v vsim enak (*l*); kar človek mu pa ni enak, temuč je manjši (*m*). Imenuje se naš Gospod, ker je Bog in naš odrešnik.

Sin božji se je včlovečil nas z' svojo smertjo na križu odrešiti (*n*), in nas večno zveličati.

§. 3. Od tretjiga člena vere.

Tretji člen vere se tako glasi:

Kteri je spočet od svetiga Duha, rojen iz Marije Device.

Jezus ima kar Bog nebeškiga Očeta *o*) kar člo-

in častitljiviga prihoda velikiga Boga in Zveličarja našiga Jezusa Kristusa. Tit. 2, 11 — 13.

h) Rodila bo pa Sina, in ime Jezus mu daj, rešil bo namreč svoje ljudstvo od njih grehov. Mat. 1, 21.

i) Kako de je Bog Jezusa Nazareškiga pomazal z' svetim Duham in z' močijo. Djanj. apost. 10, 38.

k) Bog je poslal svojiga Sina, rojeniga od žene in postavi podverženiga, de bi jih rešil, kateri so bili pod postavo. Gal. 4, 4, 5.

l) Jest in Oče sva eno Jan. 10, 30. — De vsi časte Sinu, kakor časte Očeta. Jan. 5, 23.

m) Oče je veči, kakor jest. Jan. 14, 28.

n) Ker so tedej otroci deležni (ravno tistiga) mesa in kervi, se je tudi on njih deležniga storil: de bi skoz smert poterl tega, kter je oblast čes smert imel, to je hudiča: in de bi jih rešil, kter so smertnimu strahu vse svoje dni kakor sužni podverženi bili. Heb. 2, 14, 15.

o) Gospod mi je rekel: Ti si mol sin, dans sim te rodil. Psal. 2, 7.

vek pa nima nobeniga Očeta (*p*). S. Jošef je bil le rednik Jezusa Kristusa (*q*).

Jezus kar Bog ni imel matere, kar človek je imel mater presveto Devico Marijo (*r*).

Marija se imenuje mati božja, ker je rodila Jezusa Kristusa, kateri je Bog in človek skupej. Od svetiga Duha ga je spočela (*s*), in v Betlehemu v štali rodila (*t*).

Rojstvo Jezusa Kristusa je bilo oznanjeno:

1. Po angelu pastirjem (*u*).
2. Po zvezdi modrim v jutrovi deželi.
3. Po modrih Herodežu in pismoukam (*v*).
4. Po Simeonu in Ani v tempeljnu ljudstvu (*w*).

Ko je bilo rojstvo Jezusa Kristusa oznanjeno:

1. So pastirji naglo prišli gledat, kar jim je bilo od angela oznanjeno (*x*).

2. Kristus je bil osmi dan obrezan po zapovedi postave, in Jezus imenovan (*y*).

3. Modri iz jutrove dežele so ga molili, in mu zlata, kadila in mire v dar pernesli (*z*).

4. Herodežovi grozovitosti se odtegniti je v Egibt ubežal (*a*).

p) Devica bo spočela in sina rodila, in se bo imenovalo njegovo ime Emanuel (Bog z' nami.) Jez. 7, 14.

q) Jezus je bil okoli trideset let star, ko je začel (učiti) in so menili, de je Jožefov sin. Luk. 3, 23. — Marija je rekla angelu: Kako se bo to zgodilo: ker moža ne spoznam? In angel je odgovoril in djal: Sveti Duh bo prišel v' te, in moč Narvišiga te bo obsenčila: za tega voljo bo Sveto, katero bo iz tebe rojeno, Sin božji imenovano. Luk. 1, 34, 35.

r) Od kod to meni, de pride k' meni mati mojiga Gospoda? Luk. 1, 43.

s) Kar je v' nji spočeto, je od s. Duha Mat. 1, 20.

t) Luk. 2, 4 — 7.

u) Luk. 2, 9.

v) Mat. 2, 2 — 5.

w) Luk. 2, 26 — 38.

x) Luk. 2, 14 — 16.

y) Luk. 2, 21.

z) Mat. 2, 11. *a*) Mat. 2, 13.

5. Od tod je bil po Herodežovi smerti v' Nazaret nazaj perpeljan in v' tem mestu izrejen.

Zlasti posebno, kar vemo od Jezusove mladosti, je :

1. Ko je bil Jezus dvanajst let star, je prišel v' Jeruzalem k' prazniku z' svojimi starši.

2. Je v' Jeruzalemu ostal; čes tri dni so ga starši našli v' tempeljnu sedeti med pismouki, jih poslušati in izpraševati, tako de so se vsi nad njegovim umam in nad njegovimi odgovori čudili.

3. Spet se je v' Nacaret vernil, in je ondi ostal.

4. Je bil svojim staršem pokoren.

5. Je rasel v' starosti, modrosti in prijetnosti per Bogu in per ljudeh (b).

Kar sosebniga od Jezusa vemo, preden je začel učiti, je to :

1. Janes kerstnik je pričal, de je Jezus jagnje božje, katero grehe sveta odjmlje (c).

2. Jezus se je dal od Janeza kerstiti v' reki Jordanu.

3. Sveti Duh je prišel nanj v' podobi goloba.

4. Bog Oče se je oglasil z' besedami: Ta je moj ljubi sin, ki imam dopadajenje nad njim (d).

5. Jezus je bil od Duha v' pušavo peljan in ko se je štirideset dni in noči postil; je bil od hudiča skušan, in po tem so mu angeli stregli (e).

Jezus je začel učiti v' tridesetim letu svoje starosti (f).

Kar sosebniga od Jezusa vemo, ko je začel učiti, je to :

1. Jezus je po svoji domači deželi hodil od kraja do kraja (g).

2. Si je učencov ali jogrov zbral, in zmed njih izvolil dvanajst aposteljnov (h).

3. Je pridigval in oznanoval postavo milosti, je

b) Luk. 2, 42 — 52. c) Jan. 1, 36.

d) Mat. 3, 13 — 17. e) Mat. 4, 1 — 11.

f) Luk. 3, 23. g) Jan. 3, 22.

h) Luk. 6, 13.

razodeval resnice, ki nam jih gre verovati, in je učil čednosti, ki nam jih gre v' djanji dopolniti.

4. Je svaril nejevero in pregrehe, je razdeval pomote Judov, pismoukov in farizejev.

5. Je poterdeval svoj uk z' besedami svetiga pisma, z' čudeži in lastnimi izgledi.

6. Je prihodne reči prerokoval.

7. Je povsod dobrote skazoval (i).

Veliko jih je verovalo v' Jezusa. Veliki duhovni pa, pismouki in farizeji so ga sovražili zavolj njegoviga uka, in so ga iskali umoriti.

§. 4. Od četertiga člena vere.

Četerti člen vere se tako glasi:

Terpel pod Poncjem Pilatužem, križan bil, umerl in v' grob položen.

Jezus je zamogel kakor človek, ne pa kakor Bog terpeti. Resnično je terpel veliko britkost in žalost (k), in na svojim telesu veliko rev in težav, veliko tepenja in ran; gajžlan je bil in z' ternjen kronan (l).

Terpel je veliko zaničevanja, zasromovanja, preklinovanja in drugih krivic (m).

Jezus Kristus je bil križan na gori kalvarii bliz mesta Jeruzalema, in je na križu umerl (n).

§. 5. Od petiga člena vere.

Peti člen vere se tako glasi:

Doli je šel pred pekel, tretji dan od mertvih vstal.

Le duša Jezusova je šla pred pekel (o).

Beseda pekel pomeni tiste skrite kraje, v' katerih so duše mertvih, ktere nebeškiga zveličanja niso dosegle.

i) Apost. djan. 10, 38. k) Moja duša je žalostna do smerti Mat. 26, 38.

l) m) n) Glej: Mat. 26. in 27. pogl.

o) Od duše Jezusa Kristusa pričuje Psal. 15, 10. Moje duše ne boš pustil v' peklu. Apost. djan. 2, 31. Tako je prevedil in govoril od vstajenja Kristusoviga, ker ni bil pušen v' peklu, in njegovo meso ni vidilo trohljivosti.

Več takih skritih krajev je, ki se jim pekel pravi; tako se imenuje.

1. In scer navadno kraj, kjer so pogubljeni večno martrani (*p*).

2. Kraj, kjer duše časne štrafenge terpe za grehe za ktere se niso v' življenji zadosti pokorile (*q*); temu kraju se pravi vice.

3. Poslednjič kraj, v' katerim so bile hranjene duše bogaboječih, kateri so umerli, in so ondi v' zveličanskim upanji svojiga odrešenja mirno in brez bolečin čakali, dokler ni bilo Jezusa k' njim; temu kraju se pravi predpekel (*r*).

Jezus je tretji dan, in to iz lastne moči (*s*) neumerjoč in častitliv, kakor premagavec smerti in hudiča od mertvih vstal (*t*).

Jezus Kristus je od mertvih vstal:

1. De je sveto pismo (*u*), in svoje lastno prerokovanje spolnil (*v*).

2. De je svetu neoveržljivo skazal, de je njegov uk resničen, in de je res od Boga poslan bil (*w*).

p) Umerl je bogatin in je bil pokopsn v' peclu Luk. 16, 22.

q) Cerkev moli per maši za mertve: Gospod Jezu Kriste, kraj veličastva, reši od štrafenge pekla duše vsih svojih mertvih vernih.

r) Tako je previdil in govoril od vstajenja Kristusoviga, ker ni bil pušen v' peclu, in njegovo meso ni vidilo trohljivosti. Ap. dj. 2, 31.

s) Za tega voljo me Oče ljubi, ker jest svoje življenje dam, de ga spet vzamem. Nihče mi ga ne vzame, ampak jest ga sam od sebe dam, in ga imam oblast dati, in ga imam oblast spet vzeti. Jan. 10, 17, 18.

t) Hebr. 2, 14. — Oze. 13, 64. — Mat. 18, 6.

u) Moje duše ne boš pustil v' peclu, in tudi ne boš perpustil, de bi tvoj svetnik trohljivost vidil. Psal. 15, 10.

v) Jezus jim je rekel: Poderite ta tempelj, in v' treh dneh ga bom postavil. On je pa govoril od tempeljna svojiga telesa. Jan. 2, 19, 21.

w) Ako pa Kristus ni vstal, je prazno naše oznanovanje, prazna je tudi vaša vera. 1 Kor. 15, 14.

3. De je naše upanje poterdil, in nam prihodno vstajanje zagotovil (x).

§. 6. Od šestiga člena vere.

Sesti člen vere se tako glasi:

Gori je šel v' nebesa, sedi na desnici Boga Očeta vsigamogočniga.

Jezus je štirideseti dan po svojim vstajenji (y), vpricho svojih učencov (z) na oljski gori iz lastne moči v' nebesa šel. V' nebesih sedi na desnici Boga, svojiga vsigamogočniga Očeta (a).

Jezus sedi na desnici božji je toliko kakor: Jezus je v' vednim posestvu nar viši oblasti in nar vjšiga veličastva čes vse v' nebesih in na zemlji (b).

§. 7. Od sedmiga člena vere.

Sedmi člen vere se tako glasi:

Od ondod bo prišel sodit žive in mertve.

Jezus se bo perkazal sodni dan v' oblakih neba, in bo prišel spet iz nebes z' veliko močjo in veličastvam (c).

Prišel bo spet sodni dan sodit vse ljudi, žive in mertve (d).

Jezus bo sodil ljudi po tem, kar so dobriga ali hudiga storili (e); pravične bo plačal z' večnim življe-

x) Zdaj pa je Kristus od mertvih vstal, pervine spijočih; ker po človeku je prišla smert, po človeku vstajenje od mertvih. 1 Kor. 15, 20, 21.

y) Luk. 24, 50, 51. z) Apost. djan. 1, 9.

a) Ako ste tedej z' Kristusam vstali, išite, kar je v' nebesih, kjer Kristus sedi na desnici božji. Kol. 3, 1.

b) Glej Rim. kat. člen apost. vere, §. 3. — Dana mi je vsa oblast v' nebesih in na zemlji. Mat. 28, 18.

c) Vidili bodo Sina človekoviga priti v' oblakih neba z' veliko močjo in veličastvam. Mat. 24, 30.

d) Zapovedal nam je ljudstvu oznanovati in pričati, de je on (Kristus) postavljen od Boga sodnik živih in mertvih. Ap. djan. 10, 42.

e) Vsi moramo razodeti biti pred sodnim stolom Kristusovim, de sledenj prejme po tem, kar je storil v' svojim telesu, ali dobro ali hudo. 2 Kor. 5, 10.

njem v' nebesih, grešnike bo pa večno v' peklu štrafoval (*f*).

§. 8. Od osmiga člena vere.

Osmi člen vere se tako glasi:

Verujem v' svetiga Duha.

Sveti Duh je tretja božja peršona (*g*), on je pravi Bog (*h*).

Posvečuje nas:

1. Pér svetim kerstu (*i*).

2. V' zakramentu s. pokore.

3. Kolikrat druge zakramente vredno prejmemo, Posvečuje nas, ker v' nas vlije posvečujočo gnado in nas stori otroke božje: ali pa posvečujočo gnado v' nas pomnoži (pogmera). Razsvitli naš um; nas uči (*k*) in giba po volji božji raynati (*l*); dodeli nam svoje darove (*m*).

Darovi svetiga Duha so ti:

1. Dar modrosti. 2. Dar umnosti. 3. Dar sveta. 4. Dar moči. 5. Dar učenosti. 6. Dar pobožnosti (brumnosti). Dar strahu božjiga (*n*).

§. 9. Od devetiga člena vere.

Deveti člen vere se tako glasi:

Sveto katolško cerkev, gmajno svetnikov.

f) Hudobni pojdejo v' večno terpljenje, pravični pa večno življenje Mat. 25, 46.

g) 1 Jan. 5, 7.

h) Mat. 3, 16, 17. 1 Pet. — 1, 2 — 2 Kor, 13, 13.

i) Ne iz del pravice, ktere smo storili, temuč po svojim usmiljenj nas je zveličal v' kerstu prerojenja in ponovljenja svetiga Duha. Tit. 3, 3.

k) Troštar s. Duh pa, ki ga bo Oče poslal v' mojim imenu, vas bo vse učil. Jan. 14, 26.

l) Bog je, ki dela v' vas hoteti in storiti po svoji dobri volji. Filip. 2, 13.

m) Darovi so scer mnogi, pa je le en Duh; mnoge so tudi dela, pa je le en Gospod, kteri dela vse v' vsih; — — vse to pa dela en in ravno tisti Duh, kteri deli vsakimu, kakor hoče. 1 Kor. 12. 4, 6, 11.

n) Jeza. 11, 2, 3.

a. Od cerkve.

Sveta, katolška, keršanska cerkev je vidin zbor vsih pravovernih kristjanov, pod vidnim poglavarjem, Rimskim papežam, kateri verujejo ene nauke in prejemajo ene zakramente.

Cerkev ima tudi nevidniga poglavarja in ta je Jezus Kristus (*o*).

Le ena prava cerkev je, zunej nje ni upati zveličanja. Prava cerkev se spozna po štirih znamenjih. Te so: 1. Je edina (*p*); 2. sveta (*q*); 3. vesoljna ali katolška (*r*); 4. apostolska (*s*).

Prava cerkev se imenuje tudi Rimska, ker je Rimska cerkev glava vsih drugih cerkva in sreda edinstnosti.

b. Od gmajne svetnikov.

Pravoverni kristjani imajo med seboj gmajno ali zvezo, kakor udje telesa (*t*).

Gmajna ali zveza svetnikov obstoji v' tem, de vsi udje cerkve duhovnih dobrot vdeležvajo (*u*).

Udje cerkve, kateri so med seboj zvezani in združeni so:

e) Mož je glava žene, kakor je Kristus glava cerkve. Efež. 5, 23.

p) En Gospod je, ena vera, en kerst. Ef. 4, 5.

q) De bi si napravil častitljivo cerkev, ktera nima ne madeža ne gerbe, ali kaj drugiga takiga, temuč de je sveta in brez madeža. Efež. 5, 27.

r) Pojdite po vsim svetu in oznanujte evangeli vsim stvarem. Mar. 16, 15.

s) Vzidani ste na fundament aposteljnov in prerokov, kteriga poglavitni vogalni kamen je Jezus Kristus. Efeš. 2, 20.

t) Resnico delajmo v' ljubezni, in rasimo v' vsim v' Kristusa, kateri je glava. V' njem je vse telo staknjeno in člen v' člen sklenjeno, de ud udu pomaga, po opraviu vsaciga po svoji meri, in narēdi, de celo telo rase in se uterduje v' ljubezni. Efež. 4, 15, 16. — Kakor imamo v' enim telesu več udov, vsi ti udje pa nimajo eniga opraviu, tako smo mi mnogi vsi eno telo v' Kristusu, in eden drugiga udje. Rim. 12, 4, 5.

u) Deležnik sim vsih, kateri se tebe boje in tvoje zapovedi spolnujejo. Psal. 118, 63.

1. Verni na zemlji.
2. Svetniki v' nebesih.
3. Duše mertvih, ki so v' vicah.

Verni na zemlji imajo zvezo med seboj, ker sleherniga molitev (*v*) in zasluženje dobrih del tudi drugim pomaga.

§. 10. Od desetiga člena vere.

Deseti člen vere se tako glasi:

Odpušenje grehov.

Ta člen vere nas uči, de je Jezus Kristus svoji cerkvi oblast dal grehe odpušati (*w*).

V' pravi cerkvi imajo škofje in mašniki oblast grehe odpušati.

Grehi se odpušajo v' zakramentu svetiga kersta (*x*) in v' zakramentu svete pokore (*y*).

§. 11. Od enajstiga člena vere.

Enajsti člen vere se tako glasi:

Vstajenje mesa.

Ko pravimo, de verjemo v' stajenje mesa, verjemo, de bo Bog sodni dan mertve k' življenju obudil (*z*), in de bodo ljudje z' svojim mesam, to je,

v) Molite eden za drugiga, de bote zveličani; zakaj molitev pravičniga veliko premore. Jak. 5, 16.

w) Prejmite svetiga Duha, katerim bote grehe odpustili, so jim odpušeni, in katerim jih bote zaderšali, so jim zadržani. Jan. 20, 22, 23.

x) Kakor je Kristus sam sebe zanjo (za cerkev) dal, de bi jo posvetil, ker jo je očistil z' koplo vode v' besedi življenja. Efež. 5, 25, 26.

y) Tebi bom dal ključe nebeškiga kraljestva; in kar koli boš zavezal na zemlji, bo zavezano tud v' nebesih; in kar koli boš razvezal na zemlji, bo razvezano tudi v' nebesih. Mat. 16, 19.

Resnično vam povem, kar koli bote zavezali na zemlji, bo tudi zavezano v' nebesih; in kar koli bote razvezali na zemlji bo razvezano tudi v' nebesih. Mat. 18, 18.

z) On, ki je Jezusa Kristusa od mertvih obudil, bo tudi vaše umerjooče telesa oživil z' svojim Duham, kateri v' vas prebiva. Rim. 8, 11.

z' ravno tistimi telesi, ki so jih v' življenji imeli, vstali (a).

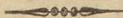
§. 12. Od dvanajstiga člena vere.

Dvanajsti člen vere se tako glasi:

Večno življenje.

Z' besedami dvanajstiga člena vere spoznamo in verjemo večno vedno zveličanje, katero bo želje svetnikov in izvoljenih popolnoma dopolnilo (b).

Z' besedo Amen poterdim, da nad naukam zapopadenim v' apostolski veri ne dvomimo (ne cvi-blamo), temuč de nam je vse res, kar je v' nji zapopadeno.

II. P o g l a v j e.

Od upanja.

I. R a z d e l i k.

Kaj de je keršansko upanje.

Keršansko upati se pravi: se terdno zanesti, da nam bo Bog dal, kar nam je obljubil.

Upamo od Boga doseči večno življenje, to je večno zveličanje, in perpomočke ga doseči. Upamo ker je Bog vsigamogočen, v' spolnovanji svojih obljub zvest, neskončno dobrotljiv in usmiljen, ki torej spolniti zamore in hoče, kar je obljubil (c).

Keršansko upanje se posebno z' molitvijo skazujemo.

a) Spet bom obdan z' svojo kožo, in v' svojim mesu bom vidil svojiga Boga. Job. 19, 11.

b) Veselili se bote v' neizrečenim in častljivim veseljem, in bote dosegli zveličanje svojih duš, plačilo svoje vere. 1 Petr. 1, 8, 9.

Nobeno oko ni vidilo, in nobeno uho ni slišalo, tudi v' vobenaiga človeka serce ni prišlo kar je Bog njim perpravil, kteri ga ljubijo. 1 Kor. 2, 9.

c) Deržimo se nepremakljivo spoznanja našiga upanja; zakaj zves je on, ki je dal obljubo. Heb. 10, 23.

II. R a z d e l i k.

Od molitve.

§. 1. Od molitve sploh.

Molitev je povzdigovanje duha k' Bogu.

Molimo za to de Boga nar višiga Gospōda častimo, de se mu za prejete dobrote zahvalimo, in de ga prosimo za to, kar v' prihodno potrebujemo. Molimo tudi odpušenje grehov zadobiti, in v' splošnih in posebnih, v' lastnih in bližniga potrebah od Boga pomoči sprositi.

Dolžni smo moliti; zakaj molitev je zmed nar imenitnejših dolžnost naše vere (d).

Vse, za kar nam je moliti, je zapopadeno v' očenašu, to je v' Gospodovi molitvi (e).

§. 2. Od Gospodove molitve posebej.

Kristus, naš Gospod, nas je moliti učil. Učil nas je moliti z' očenašem, ki se mu tudi Gospodova molitev pravi.

Oče naš se tako moli: Oče naš, kteri si v' nebesih. Posvečeno bodi tvoje ime. Pridi k' nam tvoje kraljestvo. Zgodi se tvoja volja, kakor v' nebesih, tako na zemlji. Daj nam dans naš vsakdanji kruh. In odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpušamo svojim dolžnikom. In nas ne vpelji v' skušnjava. Temuč reši nas od hudiga (od zlega). Amen.

Gospodova molitev ima v' sebi predgovor in sedem prošnja.

d) Neprenehama molite. 1 Tesal. 5, 17.—1 Tim. 2, 1.

e) Mat. 6, 9 — 13.

a. Od predgovora.

Predgovor se tako glasi:

Oče naš, kateri si v' nebesih.

Z' temi besedami predgovora kličemo v' Boga, kateri je naš oče (*f*).

Bogu pravimo oče, ker je ljudi po svoji podobi stvaril (*g*), in po očetovo zanje skerbi (*h*). - Bogu pravimo naš oče, ker nas je vse po svojim Duhu per svetim kerstu storil svoje otroke (*i*), svoje erbe, in ravnoerbe Jezusa Kristusa (*k*), in brate med seboj. Pravimo: kateri si v' nebesih, ker Bog, desiravno je povsod pričujoč, vendar posebno v' nebesih prebiva (*l*), kjer se svojim izvoljenim od obličja do obličja kaže in uživati daje.

b. Od treh prvih prošenj Gospodove molitve.

Perva prošnja se tako glasi: Posvečeno bodi tvoje ime.

Prosimo nar popred, de naj bo božje ime posvečeno, ker smo dolžni vselej, in pred vsimi rečmi za to prositi, kar božjo čast tiče (*m*) in potlej še le za to, kar je nam ali bližnjimu potreba.

f) Ali nimamo vsi eniga očeta, ali nas ni en Bog stvaril? Malah. 2, 10.

g) Ali ni on tvoj oče, ki te je naredil, in stvaril? 5. Mojz. 32, 6.

h) Ne skerbite tedaj rekoč: Kaj bomo jedli, ali kaj bomo pili, ali z' čem se bomo oblačili? Po vsim tem neverniki oprašujejo; sej vaš nebeski oče ve, de vsiga tega potrebujete. Mat. 6, 31, 32.

Vse skerbi njemu izročite, sej za vas skerbi. 1 Pet. 5, 7.

i) Prejeli ste Duha posinovljenja, z' katerim vsi kličemo; aba! (ljubj oče!) Rim. 8, 15.

k) Ako smo pa otroci, smo tudi erbi, in scer erbi božji, ravnoerbi pa Jezusa Kristusa. Rim. 8, 17.

l) Usliši iz svojiga prebivalša, to je iz nebes vse, kateri bodo na tem mestu molili, ter jim bodi milostiv. 3 Kron. 6, 21.

m) Išite nar poprej božjiga kraljestva in njegove pravice, vse drugo vam bo perverženo. Mat. 6, 33.

V' prvi prošnji očenaša prosimo :

1. De naj bo Bog od vsih ljudi na zemlji spoznan; in njegovo presveto ime povsod znano in česeno.

2. De naj se grešniki k' Bogu spreobrnejo, in se k' pokori obude.

3. De naj se njegovimu imenu nikoli nečast ne dela, ne z' krivoverstvam in nejevero, ne z' bogokletstvam in nekeršanskim življenjem.

Druga prošnja se tako glasi: Pridi k' nam tvoje kraljestvo.

V' drugi prošnji prosimo :

1. De naj Bog svojo cerkev in kraljestvo svoje gnade razširja in uterduje, kraljestvo hudica in greha pa razdene.

2. De naj vero, upanje in ljubezen v' nas vlije, in te čednosti v' nas pomnoži.

3. Poslednjič, de naj nam po tem življenji nebesa dodeli.

Tretja prošnja se tako glasi: Zgodi se tvoja volja, kakor v' nebesih, tako na zemlji.

V' tretji prošnji prosimo :

1. De naj nam Bog da gnado, njegovo sveto voljo v' vsih okolšinah na zemlji tako na tanko in voljno spolnovati, kakor jo angelji in svetniki v' nebesih spolnujejo.

2. De naj Bog vse od nas odverne, kar je spolnovanju njegove svete volje na poti.

c. Od štirih poslednjih prošenj Gospodove molitve.

Četerta prošnja se tako glasi: Daj nam dans naš vsakdanji kruh.

V' četerti prošnji prosimo :

1. De naj nam Bog vsiga da, česar nam je potreba, de ohranimo svoje telesno in dušno življenje.

2. De naj Bog lakoto in dragino, pa tudi greh, kateri večkrat take štrafenge nanaša, dobrotljivo od nas odverne.

Peta prošnja se tako glasi :

Odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpušamo svojim dolžnikom.

Prosimo v' peti prošnji, de nam Bog naše grehe odpusti ravno tako, kakor mi iz serca odpuštimo tistim, ki so nas razžalili.

Šesta prošnja se tako glasi:

In ne vpelji nas v' skušnjavo.

Prosimo v' šesti prošnji, de naj nam Bog ob času skušnjave svoje pomoči ne odtegne in ne perпусти, de bi pod skušnjavo omagali.

Skušani smo se posebno od sveta, od svojiga mesa, to je od svojiga hudiga nagnjenja in poželenja, in od hudiča (n). Tudi pobožni in pravični so skušani od Boga, kadar Bog njih čednost (brunnost) skuša:

1. z' boleznijo; 2. z' drugimi nadlogami.

Sedma prošnja se tako glasi: Temuč reši nas od hudiga.

Prosimo v' sedmi prošnji:

1. De naj nas Bog se posebno reši od hudiga na duši, kar je greh, in nas obvaruje pred večnimi in časnimi štrafengami greha.

2. De naj nas Bog reši tudi od časnih zlegov (nadlog), če niso k' našimu zveličanju (o).

3. De naj nam Bog gnado dodeli, vse nadloge in težave, ki nam jih pošilja, poterpežljivo in stano vitno preterpeti (p).

n) Vse, kar je na svetu, je poželjenje mesa, poželjenje oči, in napuh življenja, ki ni od očeta, temuč od sveta. 1 Jan. 2, 16. — Slehern je skušan od svojiga lastniga poželjenja vlečen in vabljen. Jak. 1, 14. — Bodite trezni in čujte, zakaj vaš zopernik hudič, vedno okrog hodi in iše koga, de bi ga požerl. 1 Pot. 5, 8. — Oblecite božje orožje, de bote zamogli obstati pred skrivnim zalezovanjem hudičovim. Efež. 6, 11.

o) Blagor možu, kateri skušnjavo prestopi; zakaj po tem, ko bo skušen bo prejel krono življenja, ki jo je Bog tistim obljubil, kateri ga ljubijo. Jak. 1, 12. — Ker si bil (Tobia) Bogu prijeten, je bilo treba, de te jo skušnjava poskusila. Tob. 12, 14.

p) Lončarska posoda, se v' peči poskusi, pravični ljudje pa v' britkosti. Sir. 27, 6.

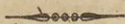
Amen hebrejska beseda pomeni: zgodi se! ali pa: zgodilo se bode.

§. 3. Od angeloviga češenja.

Katolški kristjani perdevajo veči del očenašu angelovo češenje. Angelovo češenje je molitev, z' katero sveto Devico Marijo, mater božjo, memo vsih angelov in svetnikov posebno častimo in na pomoč kličemo. Tako se moli: Češena si Marija, gnade polna, Gospod je z' teboj. Zegnana si med ženami, in žegnan je sad tvojiga telesa, Jezus! Sveta Marija mati božja! prosi za nas grešnike zdej in ob naši smertni uri. Amen.

Pravimo: Sveta Marija, mati božja; ker je sveta Devica Marija rodila Jezusa Kristusa, kateri je pravi Bog.

Katolška cerkev časti mater božjo posebno, kadar zjutrej, opoldne in zvečer k' molitvi zvoni. Per tem zvojenji se je sosebno včlovečenja sina božjiga hvaležno in pobožno treba spomniti.

III. P o g l a v j e.

Od ljubezni.

I. R a z d e l i k.

Ka de je keršanska ljubezen.

Keršansko ljubiti se pravi: Boga nar vikši dobroto ljubiti zavolj njega samiga, in bližnjiga ljubiti zavolj Boga, vse voljno storiti zavolj Boga, kar je zapovedal (q).

q) Ljubi Gospoda iz vsiga svojiga serca, iz vse svoje duše, iz vse svoje pameti in iz vse svoje moči. To je nar veči in prva zapoved. Druga je pa tej enaka: Ljubi svojiga bližnjiga kakor sam sebe. Mat. 22, 37 — 39.

Ljubiti moramo Boga tudi za to, ker je proti nam neskončno dobrotljiv (*r*).

Ljubiti moramo Boga čes vse, iz vsiga svojiga serca, iz vse svoje duše, iz vse svoje pameti, in iz vse svoje moči.

Boga čes vse ljubiti se pravi: Boga bolj ljubiti, kakor vse stvari, in ga boljčislati (obrajati) kakor vse, kar nam zamore prijetno in dopadljivo biti.

Z' besedo bližnji menimo vsakiga človeka, prijatla in sovražnika (*s*). Bližnjiga ljubiti se pravi: bližnjimu dobro hoteti, mu to storiti, kar mu je prijetno in k' pridu; vse opustiti, kar mu je neprijetno in škodljivo (*t*).

Keršanska ljubezen je tako potrebna, de človek, kateri se svoje pameti zave, brez ljubezni ne more večniga življenja doseči (*u*).

Ljubezen do Boga in do bližnjiga pokažemo, če spolnujemo deset božjih zapoved (*v*).

II. R a z d e l i k.

Od deset božjih zapoved sploh.

Po poglavitnim zapopadku so desetere božje zapovedi tele:

1. Verovaj v' eniga samiga Boga.

-
- r*) Ljubimo Boga, ker nas je popred ljubil. 1 Jan. 4, 19.
- s*) Beri, kar Jezus od usmiljeniga Samarjana perpoveduje. Luk. 10, 29 — 37.
- t*) Ljubezen je poterpežljiva, je dobrotljiva. Ljubezen ni nevošljiva, ne ravna napčno, se ne napihuje, ni časti lakomna, ne iše svojiga, se ne da razdražiti, ne misli hudiga, se ne veseli krivice, veseli se pa resnice; vse preterpi, vse veruje, vse upa, vse prenese. 3 Kor. 13, 4 — 7.
- u*) Kdor ne ljubi, ostane v' smerti. Kdor svojiga brata sovraži je ubijavec. Veste pa, de noben ubijavec večniga življenja v' sebi nima. 1 Jan. 3, 14, 15.
- v*) Kdor moje zapovedi derži in jih spolnuje, tisti je, ki me ljubi. Jan. 14, 2.

2. Ne imenuj po nemarnim božjiga imena.

3. Posvečuj praznik.

4. Spoštuj očeta in mater, de boš dolgo živel, in de ti bo dobro na zemlji.

5. Ne ubijaj.

6. Ne prešeštvaj.

7. Ne kradi.

8. Ne pričaj po krivim zoper svojiga bližnjiga.

9. Ne želi svojiga bližnjiga žene.

10. Ne želi svojiga bližnjiga blaga.

Bog je dal deset božjih zapoved Moizesu na gori Sinaji za izraelsko ljudstvo, ko je bilo po izhodu iz Egipta v' pušavi (w).

Deset božjih zapoved spolnovati je mogoče, ker Bog vsakimu k' temu potrebno gnado da (x).

Perve tri božje zapovedi imajo v' sebi dolžnosti do Boga, drugih sedem ima pa v' sebi dolžnosti do bližnjiga.

Zapopadik deset božjih zapoved najdemo ob kratkim skupej v' dveh zapovedih ljubezni.

Perva zapoved ljubezni je: Ljubi Gospoda svojiga Boga iz vsiga svojiga serca, iz vse svoje duše, iz vse svoje pameti in iz vse svoje moči (y).

Druga zapoved ljubezni je: Ljubi svojiga bližnjiga, kakor samiga sebe (z).

Kristus razloži zapoved ljubezni do bližnjiga z' temi besedami: Vse, kar koli hočete, de bi vam storili ljudje, tudi vi njim storite. V' tem je postava in preroki (a).

Pomniti se mora, de je v' vsaki zapovedi nekaj zapovedniga, in tudi nekaj prepovedaniga.

w) Glj 2. Mojz. buk. 19. in 20. pogl. kjer se perpoveduje, kako je Bog Izraelcam postavio dal.

x) Svojiga duha bom v' vas zasadil, in storil, de bote živel po mojih zapovedih, ohranili mojo naredbo, ter jih spolnivali. Eceh. 36, 27. — Bog je, ki stori v' nas hoteti in dopolniti po svoji dobri volji Fil. 4, 13.

y) Mat. 22, 37, 38. z) Mat. 322, 9.

a) Mat. 7, 12.

III. R a z d e l i k.

Od deset božjih zapoved posebej.

§. 1. Od prvih treh zapoved, ki imajo v' sebi dolžnosti do Boga.

V' prvi zapovedi nam jè zapovedano: v' eniga Boga verovati (*b*), ga moliti (*c*), vanj upati (*d*), ga ljubiti (*e*). — V' prvi zapovedi je prepovedano: nejevera (*f*), malikovanje (*g*), krivoverstvo (*h*), vedeževanje, prazna vera, vraže (copernija) (*i*); je

- b*) Brez vere je nemogoče Bogu dopasti; zakaj, kdor hoče k Bogu priti, mora verovati, de je. Hebr. 11, 6.
- c*) Pisaño je: Gospoda svojiga Boga moli, in njemu samimu služi. Mat. 4, 10.
- d*) Kteri se Gospoda boje, zaupajo v' Gospoda; on je njih pomočnik in varh. Psal. 113, 11. Zaupajte vanj vsi zbori narodov; izlite pred njim svoje serca, Gospod je naš pomočnik vekomaj. Psal. 61, 9.
- e*) Poslušaj Izrael! Gospod naš Bog je edini Gospod. Ljubi Gospoda svojiga Boga iz vsiga svojiga serca, iz vse svoje duše, in iz vse svoje moči. 5 Mojz. 6, 4, 5.
- f*) Kdor ne veruje, bo pogubljen. Mar. 16, 16.
- g*) Resnico božjo so (neverniki) v' laž spreobrnili, in so rajši stvar molili in čistili, kakor stvarnika, kteri je česen vekomaj. Amen. Rim. 1, 25. — Ne obrnite se k' malikam, in ne delajte si vlitih bogov. 3 Mojz. 19, 4. — Ne bodite malikovavci, kakor nekteri zmed njih. 1 Kor. 10, 7.
- h*) Krivoverca, po tem ko si ga enkrat ali dvakrat opominjal, se ogibaj. Tit. 3, 10.
- i*) Ne obračajte se k' vražarjem (copernikam) in ne posvetujte se v' nobeni reči per vedežih, de se nad njimi ne oskrunite. Jest sim Gospod vaš Bog. 3 Mojz. 19, 31. — Ako se človek oberne k' vra-

prepovedano sovražiti Boga (*k*), obupati (scagati), ne zaupati (*l*) ali pa prederzno zaupati v' božjo milost (*m*).

Ni zoper-pervo zapoved, ampak dobro in koristno (nueno) je, če angelje in svetnike častimo in jih na pomoč kličemo (*n*).

Katolški kristjani kličejo angelje na pomoč, ker so ljudem za varhe odločeni ker ljudi ljubijo, za njih zveličanje skerbe in zanje prosijo, in mu tudi molitev ljudi darujejo (*o*).

Katolški kristjani tudi svetnike na pomoč kličejo, ne kakor de bi iz lastne moči mogli pomagati, temuč

žarjem (copernikam) in vedežam, in se nad njimi oskruni, bom svoje serdito obličje vanj obrnil in ga pokončal zmed njegoviga ljudstva. 3 Mojz. 20, 6.

k) Vzdigni se Bog! Njegovi sovražniki naj bodo razkropljeni; in oni, ki ga čertijo, naj pobegnejo spred njegoviga obličja. Psal. 72, 2.

l) Ne zgubite svojiga zaupanja, kteriga čaka veliko plačilo. Hebr. 10, 35.

m) Ali zaničujež bogastvo njegove dobrotljivosti, njegove poterpežljivosti in perzanesljivosti? Ali ne veš, de te božja dobrotljivost k' pokori vabi? Rim. 2, 4.

n) Ako zmed tavžent in tavžent angeljev le eden zanj govori, in oznani pred Bogam pravičnost tega človeka, se ga ho usmilil in rekel: Otmí ga, de ne pade v' pogubljenje; zakaj našel sim na njem, zavolj česar mu hočem milostiv biti. Job. 33, 23, 24.

Tudi tvoje prijatle o Bog! nezmerno častim, njih gospostvo je silno mogočno postalo. Psal. 138, 17. — Hvalite Gospoda v' njegovih svetnikih; hvalite ga v' moči njegove mogočnosti. Psal. 450, 1.

V' Trident, zboru v' 25. seji se bere: Svete trupla svetih marternikov, in drugih svetnikov, ki per Kristusa žive, ktere so bile živi udje Kristusovi, in tempelj svetiga Duha, in bodo tudi od njega k' večnimu življenju obudeni in poveličani, naj verni časte, tudi zatorej, ker po njih ljudje veliko dobrot prejmejo od Boga.

o) Svojim angeljem je zavolj tebe ukazal, de naj te varvajo na vsih tvojih potih. Na rokah te bodo nosili, de ne zadeneš ob kamen

zatorej, ker so prijatli božji, in tudi za ljudi per Bogu prosijo (*p*).

De katolska cerkev podobe ima in njih časti, ni zoper prvo božjo zapoved; ta namreč le prepoveduje podobe delati, de bi jih molili (*q*).

Katolski kristjani časte podobe, ker nam kaj častiljiviga, postavim: božjo peršono, ali mater božjo, ali angelja, ali svetnika pred oči stavijo. Češenje ni namenjeno podobi, ampak temu, kogar podoba pomeni.

V drugi zapovedi je prepovedano božjemu imenu nečast delati. Božjemu imenu se nečast dela:

1. Z' vsakim greham (*r*).

2. Posebno z' bogokletstvam (*s*); kadar se od prave vere in od svetnikov zaničljivo govori.

3. Kadar kdo brez potrebe, ali pa celo po krivim perseže (*t*).

z' svojo nogo. Psal. 90, 11, 12. — Glejte, de ne zaničujete koga tih malih, ker povem vam, de njih angelji v' nebesih vedno gledajo obličje mojiga očeta, kateri je v' nebesih. Mat. 18, 10. — Ko si z' solzami molil, merliče pokopoval, in zatorej od večerje vstajal, in merliče po dnevu v' svoji hiši skrival, in jih po noči pokopoval, sim jest tvojo molitev pred Gospoda nosil. Tob. 12, 12. — In drugi angelj je prišel, in stal pred altarjem, in zlato kadilnico je imel, in veliko kadila se mu je dalo, de je daroval molitev vsih svetnikov na zlatim altarji, de je bil pred tronam božjim, in dim kadila, molitev svetnikov, je šel iz rok angelja na kviško pred Boga. Skriv. razod. 8, 2 — 4.

p) To je Jeremija prerok božji, kateri ljubi brate in izraelsko ljudstvo. To je mož, kateri veliko moli za ljudstvo in za vse sveto mesto. 2 Mak. 15, 14. Glej Trid. zb. sej. 25. kakor zgorej.

q) Ne delajte si malikov, in tudi ne zrezanih podob, de bi jih molili. 3 Mojz. 26, 1.

r) Hvališ se z' postavo, in Bogu nečast delaš z' prelomnjenjem postave. Rim. 2, 23.

s) Kdor preklinja ime Gospodovo, naj umerje. Vsa občina naj ga kamnja, bodi si rojak ali ptujec. Kdor koli ime Gospodovo preklinja, bodi umorjen. 3 Mojz. 24, 16.

t) Jest pak v'am rečem celo ne persegati; ne per nebu, ker je božji

4. Kadar se Bogu storjena obljuba prelomi (*u*).

5. Kadar se božje ime brez potrebe in brez časti-izrekuje (*v*).

6. Kadar kdo božjo besedo ali kazi, ali pa napak obrača (*w*).

V' drugi zapovedi je zapovedano božje ime posvečevati, in častljivo izrekovati.

Posyečujemo božje ime:

1. Če Boga naravnost pred vsim svetam spoznamo (*x*).

2. Če Boga v' dušnih in telesnih potrebah na pomoč kličemo (*y*).

tron; ne per zemlji, ker je podnožje njegovih nog; ne per Jeruzalemu, ker je mesto velikiga kralja. Mat. 5, 34.

Ne persegaj po krivim per mojim imenu, in ne delaj nečasti imenu svojiga Boga. 3 Mojz. 19, 12.

Pred vsim drugim pa, moji bratje, ne persegajte ne per nebu, ne per zemlji, ne per kaki drugi reči; temuč vaše govorjenje bodi: Je je, ni ni; de pod sodbo ne padete. Jak. 5, 12.

u) Ako si obljubo storil Gospodu svojimu Bogu, je ne odlašaj dopolniti; zakaj Gospod tvoj Bog jo bo terjal od tebe; in če odlašáš z' njo, ti bo v' greh peršteto. Ako nočeš obljubiti, si brez greha. Ker je pa obljubeno, spolnuj in stori, kakor si obljubil Gospodu svojimu Bogu, in kakor si prostovoljno z' svojimi ustmi govoril. 5 Mojz. 23, 21 — 23.

v) Ne izrekuj po nemarnim imena Gospoda svojiga Boga; zakaj per Gospodu ne bo nedolžen, kdor ime Gospoda, svojiga Boga, po nemarnim izrekuje. 2 Mojz. 20, 7.

w) Mi nismo, kakor je njih veliko, de bi božjo besedo kazili. 1 Kor. 2, 17.

x) Hvalil te bom, moj Bog in kralj, in tvoje ime vedno in vekomaj častil. Hvalil te bom vse dni, in tvoje ime vedno in vekomaj povzdigoval. Psal. 144, 1, 2.

Kdor me bo pred ljudmi spoznal, ga bom tudi jest spoznal pred svojim očetam. Mat. 10, 32.

y) Pokliči me na pomoč ob času nadloge, in te bom otel in me boš hvalil. Ps. 44, 15.

To je upanje, ki ga imamo v' njega, de nas usliši v' vsim, kar ga po njegovi volji prosimo. 1 Jan. 5, 14.

3. Če per pravični persegi Boga na pričo pokličemo, de se nam v' kaki reči verjame (x).

4. Če Bogu storjene obljube zvesto zpolnimo (a).

5. Če besedo božjo pridno in z' pobožnostjo poslušamo (b).

6. Če vse, kar počnemo, k' češenju in časti božjiga imena storimo, ali Bogu darujemo (c).

V' tretji zapovedi je zapovedano v' nedeljo, koja je že od apostelskih časov k' spominu Kristusoviga vstajenja v' naš praznik odločena, od dela prenehati in počivati, in pobožne dela opravljati (d).

V' tretji zapovedi je prepovedano:

1. Vse hlapčovsko delo brez potrebe in brez praviga pervoljenja (e).

2. Vse druge opravila, ktere temu dnevu ali nečast delajo ali pa njegovo posvečevanje odvrčajo.

§. 2. Od sedem poslednih zapoved, ktere imajo v' sebi dolžnosti do bližnjiga.

V' četerti zapovedi je posebno zapovedano, de naj otroci svoje starše ljubijo, spoštujejo (f) in jim

x) Boj se Gospoda svojiga Boga, in njemu samimu služiti, in per njegovim imenu persejati. 5 Mojz. 6, 13.

a) Obljubite in spolnajte obljube Gospodu svojimu Bôgu vi vsi, ki ste okrog njega in mu nosite darila, njemu strašnimu, kteri odjemlje napuhnjeniga duha knezam, in je strašan kraljem na zemlji. Psal. 75, 12, 13.

b) Božja beseda naj obilno med vami prebiva; učite in opominjevat se med seboj z' vso modrostjo, z' psalmi, z' hlavnimi in duhovnimi pesmi, in pojte Bogu z' veseljem v' svojih sercih. Kolos. 3, 16. — Blagor jim, kteri božjo besedo poslušajo in jo ohranijo. Luk. 11, 28.

c) Zahvalite se Bogu in Očetu vselej za vse v' imenu našiga Gospoda Jezusa Kristusa. Efež. 5. 20. — Ali jejte ali pite, ali kaj drugiga delajte, vse storite k' božji časti. 1 Kor. 10, 31.

d) Špomni se, de boš saboto posvečal. 2 Mojz. 20, 8.

e) Šest dni delaj in vse svoje dela opravi. Sedmi dan je pa sabota (počitek) Gospoda tvojiga Boga; ne delaj nobeniga dela, ne ti, ne tvoj sin, ne tvoja hči, ne tvoj hlapec, ne tvoja dekla; ne živina, ne ptujic, ki je med vratmi tvojiga mesta. 2 Mojz. 20, 9, 10.

strežejo (*g*); de naj jim bodo v' vsim, kar ni zoper božjo zapoved, pokorni (*h*), jim v' dušnih in telesnih potrebah pomagajo (*i*) in zanje molijo (*k*).

V' četerti zepovedi je prepovedano otrokam nepokornim biti svojim staršem (*l*), jih sovražiti (*m*), zaničevati (*n*), zasramovati (*o*), zmerjati ali preklinati (*p*), jih v' potrebah zapustiti, ali pa jim škodovati (*q*).

- f) Spoštuj svojiga očeta in svojo mater; to je prva zapoved, kateri je bila obljuba perstavljena. Efež. 6, 2. Spoštuj svojiga očeta in ne pozabi bolečin svoje matere. Sir. 7, 29.
- g) Kdor se Gospoda boji, spoštuje svoje starše, in streže njim, od katerih je bil rojen, kakor svojimu Gospodu. Spoštuj svojiga očeta z' djanjem, z' besedo, in z' vso poterpežljivostjo. Preg. 3, 8, 9.
- h) Otroci! bodite staršem v' vsim pokorni; zakaj to je Bogu dopadljivo. Kol. 3, 20. Otroci! bodite pokorni svojim staršem v' Gospodu; zakaj to se spodobi. Efež. 6, 1. — Bogu smo dolžni bolj pokorni biti, kakor ljudem. Ap. djan. 5, 29.
- i) Če ima pa vdova otroke ali svojih otrok otroke, naj se uči popred v' svoji lastni hiši gospodinjiti, in svojim staršem dobro z' dobrim povračevati; zakaj to je Bogu prijetno. 1 Tim. 5, 4. — Moj sin! podperaj svojiga očeta v' njegovi starosti in ga ne žali v' njegovim življenji. Če tudi njegov um oslabi, imej poterpljenje z' njim, in ga ne zaničuj v' svoji moči; zakaj dobrota, ki jo skazeš svojimu očetu, ne bo pozabljena. Sirah. 3, 14, 15.
- k) Zdaj te pa lepo prosim, de naj se pred vsimi rečmi opravljajo prošnje, molitve, prošivne in zahvalne molitve za vse ljudi. 1 Tim. 2, 1, 2.
- l) Ljudje bodo, kateri bodo polni lastne ljubezni, lakomni, hvaležni, staršem nepokorni, nehvaležni in hudobni. Takih se ogibaj. 2 Tim. 3, 25.
- m) Glej, kar se je zgodilo z' Absolomam, v' 2 buk. kralj. v. 15. do 18. pogl.
- n) Poslušaj svojiga očeta, ki te je redil, in ne zaničuj svoje matere, ko se je postarala. Sirah. 23, 22.
- o) Kdor svojiga očeta zasramuje, in mater svojo porodnico zaničuje naj mu krokarji per potokih oko izkljujejo in mladi orli naj ga snedo. Prip. 30, 17.
- p) Kdor svojiga očeta ali svojo mater perkljinja, bodi umorjen, nje-

Otrokom, kateri to zapoved spolnujejo, je dolgo življenje, in sreča obljubena (*r*).

Otrokam, kateri te zapovedi ne spolnujejo, se je bati prav hudih časnih in večnih štrafeng (*s*).

Četerta zapoved ne zadene le otrok in pa staršev, ampak tudi podložne in vse njih duhovske in deželске gosposke, ravno tako vze učenike, in tudi tiste, ki so zavolj svoje starosti in veljave časti vredni.

Podložni so dolžni proti svojim vikšim in gospoškam, bodo naj dobri ali hudi, se tako zaderžati, kakor otroci proti svojim staršem.

Veči del vse, kar je otrokam do njih staršev zapovedano in prepovedano, je tudi podložnim do njih vikših zapovedano in prepovedano (*t*).

gova kri naj pride česnj; svojiga očeta ali svojo mater je klel. 3 Mojz. 20, 9.

q) Kdor svojiga očeta ali svojo mater bije, bodi umorjen. 2 Mojz. 21, 15.

Kdor svojimu očetu ali svoji materi kaj vzame, in pravi, de to ni greh, je ubijavec tovarš. Sir. 28, 24.

r) Spoštuj svojiga očeta in svojo mater, kakor ti je zapovedal Gospod tvoj Bog. 5 Mojz. 5, 16.

s) Preklet bodi, kdor svojiga očeta in svoje matere ne spoštuje; in vse ljudstvo naj reče: Amen. 5 Mojz. 27, 16.

t) Ubogajte svoje vikši in jim bodite pokorni; čujejo namreč, in oni so, ki bodo odgovor dajali za vaše duše, de z' veseljem to store in ne zdihovaje: zakaj to bi ne bilo k' vašimu pridu. Hebr. 13, 17. — Mašnikom, kateri svojo službo zvesto opravljajo, gre dvojna čast; sosebno pa tistim, kateri se trudijo z' besedo in naukam. 2 Tim. 6, 17.

Vsak človek bodi vikši oblasti podložen; zakaj le od Boga je vsaka oblast, in vsi kateri imajo oblast, so od Boga postavljeni. Rim. 13, 1. — Torej bodite vsim človeškim stvarjem zavolj Boga pokorni; bodi si kralju, njemu nar vikšimu, bodi si oblastnikom od njega poslanim v' maševanje hudodelnikov, in v' hvalo pravičnih. 1 Petr. 2, 13, 14. — Hlapce opominaj, de naj bodo svojim gospodarjem pokorni, in v' vsih rečeh dopadljivi; de naj jim ne govore zoper, in de naj v' nobeni reči nezvesti ne bodo; temuč de naj se v' vsih rečeh zvesti skazujejo, de bodo nauku Boga našiga zveličarja v' vsih rečeh čast delali. Tit. 2, 9, 10.

V' peti zapovedi je prepovedano umoriti ali pa poškodovati koga drugiga ali pa samiga sebe (*u*).

V' peti zapovedi je tudi prepovedano: jeza (*v*), sovražstvo (*w*), pohujšanje (*x*) in vse razžaljenje bližnjiga (*y*).

V' peti zapovedi je zapovedano:

1. Mir in edinost imeti z' slehernim, tudi z' tistimi, ki so nas razžalili (*z*).

2. Slehernimu dobre zglede dajati (*a*).

3. Bližnjimu dušne in telesne dobrote skazovati (*b*).

V' šesti zapovedi so prepovedane vse nečiste dela, nečisto obnašanje, in nečiste besede, radoVOLjno dopadajenje in pervoljene per nečistih mislih in željah, tudi vse, kar v' nečistost zapeljuje.

Hlapci! bodite pokorni svojim gospodarjem, v' vsim strahu, ne le dobrim in krotkim, ampak tudi čmernim. 1 Pet. 2, 18.

u) Maševal bom vašo kri nad vsimi živalmi, ktere so jo prelile. Življenje človekovo bom terjal iz roke moža in njegoviga brata, kteriga bo umoril. 1 Moj. 9, 5. — Kdor človeško kri prelije, bo tudi njegoviga kri prelita; zakaj človek je po božji podobi stvarjen. 2 Mojz. 9, 6.

v) Jest pak vam povem, de vsak, kteri se jezi nad svojim bratom, je sodbe kriv, kdor mu pa reče norec, je peklenškiga ognja kriv. Mat. 5, 22.

w) Kdor svojiga brata sovraži, je ubijavec, in znano vam je, de noben ubijavec nima večniga življenja v' sebi. 1 Jan. 3, 15.

x) Kdor pohujša kteriga tih malih, ki v' me verujejo, bi mu bilo boljše, de bi se mu bil mlinski kamen obesil na vrat, in de bi se potopil v' globočino morja. Gorje svetu zavolj pohujšanja! Pohujšanje scer mora priti, ali vender gorje človeku, po kterim pohujšanje pride. Mat. 18, 6, 7.

y) Kakor hočete, de vam ljudje store, ravno tako tudi vi njim store. Luk. 6, 31.

z) Ako je mogoče, kolikor vas zadene, imejte mir z' vsimi ljudmi. Rim. 12, 18, in tudi tri potlejšine verste.

a) Naj sveti vaša luč pred ljudmi, de vidijo vaše dobre dela, in časte vašiga očeta, kteri je v' nebesih. Mat. 5, 16.

b) Vi pa, ljubi bratje, ne nehajte dobriga delati. 2 Tesal. 3, 13.

V' nečistost napeljuje: Nečimerna in nesramožljiva noša, lenoba, nezdržnost v' jedi in pijači preprijazno pečanje z' peršonami drugiga spola, radoglednost oči, in branje nečistih bukev.

V' šesti zapovedi je zapovedano, se na duši in na telesu čisto zadržati, in scer tudi v' mislih, besedah in v' obnašanji; tudi je zapovedano se vsih pregrešnih perložnost varovati.

V' sedmi zapovedi je prepovedano: Tatvina (c), goljfiya per meri in vagi (d), perderžanje ptujiga blaga (e) in zasluženiga plačila (f), odertija per posojevanji, in vse poškodovanje bližnjiga na njegovim premoženji in v' njegovih pravicah (g).

V' sedmi zapovedi je zapovedano, vsakimu svoje pustiti, dati in opravi (h), ukradeno poverniti (i) in storjeno škodo popraviti (k).

c) Ne kradi. Mat. 19, 18.

d) Imejte pravične vage, pravične mernike in pravične bokale. 3 Mojz. 19, 36.

e) Človek, kateri se v' tem pregreši, de utaji, kar je bilo njegovi zvestobi izročeno, ali komu kaj po silii vzame, ali mu scer silo in krivico dela; ali de kaj zgubljeniga najde, in utaji, in verh tega še po krivim perseže; ali če se scer kaj pregreši v' takih rečeh, v' kterih se ljudje pregrešujejo: naj krivice prepričan vse popolnoma poverne. 3 Mojz. 6, 2--5.

f) Gorje mu, kateri svojo hišo z' krivico, in svoj hram z' goljfiyo zida; kateri svojiga bližnjiga po nedolžnim zatera, in mu ne da zasluženiga plačila. Jerem. 22, 13.

g) Ako posodiš dnarjev kakimu ubogimu zmed mojiga ljudstva, kateri per tebi prebiva, ne delaj z' njim, kakor terjavec, in ne zateraj ga z' obrestmi. 2 Mojz. 22, 25.

h) Ne delaj krivice svojimu bližnjimu in ga ne zateraj z' silo. Ne perderžuj do jutra plačila najemniku. 3 Mojz. 19, 12.

Ne delajte krivice ne per sodbi, ne per vatlu, ne per vagi, ne per meri. 3 Mojz. 19, 12, 35.

i) Dajte vsakimu, kar ste mu dolžni: davek komur gre davek, col komur gre col. Rim. 13, 7.

Dajte cesarju, kar je cesarjoviga in Bogu, kar je božjiga. Mat. 22, 21.

Če pa rečem hudobniku: Gotovo boš umerl, on pa pokoro stori

V' osmi zapovedi je prepovedano: krivo pričevanje (*l*), kriva tožba (*m*), vse laži, tudi laži iz šale (norčije) in v' sili (*n*), obrekovanje (*o*), opravljanje (*p*), krivo natolcovanje (*q*), prederzna sodba (*r*), podpihovanje (*s*).

V' osmi zapovedi je zapovedano: Resnica (*t*), odkritoserčnost v' našim govorjenji in djanji (*u*), po-

za svoje grehe, in stori, kar je prav in dobro, in ravno ta hudobnež poverne zastavo, ki jo je bil ropal, in živi po zapovedih življenja, in krivice več ne dela, on bo gotovo živel in ne bo umerl. Eceh. 33, 14, 15.

- k*) Ako kdo poškodova njivo ali vinograd, in pusti svoji živini, de se pase na ptujim, ta naj po ceditvi škode poverne od nar boljšiga, kar ima na svoji njivi ali v' svojim vinogradu. 2 Mojz. 22, 5.
- l*) Kriva priča ne bo brez štrafenge, in kdor laži govori, ne bo odšel. — Kdor laže, bo poginil. Pripov. 19, 5, 6.
- m*) Krivična priča se posmehuje sodbi, in usta hudobnih požirajo krivico. Pripov. 19, 28.
- n*) Ne legajte. 3 Mojz. 21, 11. — Položite od sebe laš, in slehern naj govori resnico z' svojim bližnjim; sej smo udje med seboj. Efež. 4, 25.
- o*) Ne obrekvovajte eden drugiga bratje! Kdor namreč od svojiga brata hudo govori, ali ga sodi, govori hudo od postave in sodi postavo. Če pa postavo sodiš, nisi njeni spolnovavec, ampak njeni sodnik. Jak. 4, 11.
- p*) Deni preč hudobne usta, in opravljivi žnabli naj bodo deleč od tebe. Sir. 6, 24.
- q*) Nihče naj v' svojim sercu ne misli kaj hudiga zoper svojiga bližnjiga. Zahar. 8, 17.
- r*) Kdo si ti, ki sodiš ptujiga hlapca? Svojimu Gospodu stoji ali pade. Stal pa bo; zakaj Bog, je zadosti mogočen ga po koncu deržati. Rim. 14, 4.
- s*) Preklet je podpihovavec in jezičnik na dve plati: zakaj med mnogimi, ki imajo mir med seboj, bo zdražbo napravil. Sirah. 33, 15.
- t*) Slehern naj govori resnico z' svojim bližnjim. Efež. 4, 25.
- u*) To molim, de naj vaša ljubezen vedno bolj in bolj raste v' nauku in v' vsim spoznanji, zato de prevdarite, kaj de je nar boljši, de bi živeli priprosto in brez spotike do dneva Kristusoviga. Filip.

ganjanje za dobro imè bližnjiga (*v*), preklic obrekovanja in opravljanja.

Dve poslednji zapovedi prepovedujete vse poželjenje tega, kar je drugih ljudi.

V' dveh poslednjih zapovedih je zapovedano: Čistost serca (*w*), krotenje hudiga poželjenja (*x*), posebno nobenih želja ne imeti do tega, kar ni naše (*y*).

Bog je tudi naše želje in naše poželjenje postavi podvergel, de nam pokaže:

1. De je Gospod naših serc (*z*).

2. De mu ni nič skritiga od tega, kar se v' našim sercu godi (*a*).

3. De je njegova postava veliko boljši, kakor vse človeške postave, ktere nam le zunanje dela zapovedati zamorejo, pa ne obsežejo tudi naših notranjih misel (*b*).

4. De, greh zatreti, je treba ga precej per izviru, kar je hudo poželjenje, zadušiti (*c*).

1, 9, 10. Nobeniga greha ni storil, in v' njegovih ustih ni bilo nič krivičniga najdeniga. 1 Pet. 2, 22.

v) Govori besedo za mutca in za potrebe popotniga ptujca. Govori in sodi, kar je prav, in delaj pravico revežu in ubogimu. Pripov. 31, 8, 9.

w) Blagor jim, kteri so čistiga serca; ker Boga bodo gledali. Mat. 5, 8.

x) Torej ne pustite grehu v' svojim umerjočim telesu tako gospodovati, de bi mu bili v' njegovih željah pokorni. Rim. 6, 12. — Kteri so pa Kristusovi, so svoje meso z' pregrehami in hudim poželjenjem vred križali. Gal. 5, 24.

y) Ne poželi svojiga bližnjiga hiše; ne poželi svojiga bližnjiga žene; ne njegoviga vola, ne njegoviga osla, ne kaj drugiga, kar je njegoviga. 2 Mojz. 20, 17.

z) Kraljevo serce je v' moči Gospoda, kakor potoki z' vodo: oberne ga; kamor hoče. Pripov. 21, 6. — Gospod serca tehta. 2. v.

a) On, ki sercu na dno vidi, in ki je zveličar tvoje duše, se ne da goljfat. Sirah. 24, 12.

b) Kje je tako imenitno ljudstvo, ktero ima tako pravične naredbe, in sodne postave kakor je vsa ta postava, ki vam jo dans pred oči položim? 5 Mojz. 4, 8. — Vemo, de je postava duhovna. Rim. 7, 14.

c) Slehern je skušan, ko je od svojiga poželjenja napeljevan in vab-

Iz dveh poslednjih zapoved se učimo, de ni zadosi, de kristjan zapovedane dolžnosti le zunanje spolnuje, temuč de mora tudi znotrej voljo imeti, to je, iz vsiga serca perpravljjen biti vse storiti, kar je zapovedano, in vse opustiti, kar je prepovedano (*d*).

Bog je tistim, kateri njegove zapovedi spolnujejo, večno življenje (*e*), in tudi na tem svetu mnogo srečo in žegen obljubil (*f*).

IV. R a z d e l i k.

Od cerkvenih zapoved sploh.

Dolžni smo cerkvene zapovedi spolnovati (*g*):

1. Ker nam četerta božja zapoved dolžnost naloži, duhovsko in deželsko gosposko ubogati.

2. Ker je Kristus, naš božji postavodaj, v' evangeliu naravnost zapovedal cerkev poslušati (*h*).

Cerkvene zapovedi, ktere nam je posebno treba vediti, in jih spolnovati, so tele:

1. Posvečuj zapovedane praznike.

2. Bodi ob nedeljah in zapovedanih praznikih z' spodobno pobožnostjo (andohtjo) per sveti maši.

ljen. Ko je po tem poželjenje spočelo, rodi greh, greh pa, ko je storjen, rodi smert. Jak. 1, 14, 15.

d) Ne vsak, kateri mi pravi: Gospod, Gospod! pojde v' nebeško kraljestvo, ampak le tisti ki stori voljo mojiga nebeskiga Očeta. Mat. 7, 21.

e) Ako hočeš v' življenje iti, spolnuj zapovedi. Mat. 19, 17.

f) Njih veliko tavžent skazujem usmiljenje, tistim namreč, kateri me ljubijo in spolnujejo moje zapovedi.

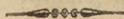
g) Ubogajte svoje vikši in jim bodite pokorni; čujejo uamreč, kakor taki, kateri bodo odgovor dajali za vaše duše, de bodo to z' veseljem storili in ne zdihovaje, to bi namreč ne bilo dobro za vas. Heb. 13, 17.

h) Ako tudi teh ne poslušaj, povej cerkvi; ako pa cerkve ne poslušaj naj ti bo kakor malikovavec in očiten grešnik. Mat. 18, 17.

3. Posti se zapovedane postne dni, namreč štiridesetdanski post, kvaterne in druge zapovedane postne dni; zderži se tudi ob petkih in sabotah mesnih jedi.

4. Zpovej se svojih grehov postavljenimu spovedniku k' manjšimu vsaj enkrat v' letu, in o velikonočnim času prejmi sveto rešnje telo.

5. Ne obhajaj ženitve o prepovedanih časih.

V. R a z d e l i k.

Od cerkvenih zapoved posebej.

§. 1. Od prvih dveh cerkvenih zapoved.

a) Perva cerkvena zapoved: Posvečuj zapovedane praznike.

Cerkev zapove v' prvi zapovedi praznike ravno tako praznovati, kakor nedelje, torej tudi o praznikih počivati, ne delati, temuč Bogu prijetne dela opravljati. — Cerkev prepoveduje o prazniku vse tisto, kar je prepovedano v' nedeljo, namreč:

1. Vse hlapčevske dela brez potrebe in praviga pervoljenja, ktere dela so, kakor v' nedeljo, celi dan prepovedane.

2. Take opravila in razveseljevanja, ktere temu dnevu ali nečast delajo, ali njegovo posvečevanje opoverajo.

b) Druga cerkvena zapoved: Bodi ob nedeljah in zapovedanih praznikih z' spodobno pobožnostjo per sveti maši.

V' drugi cerkveni zapovedi je zapovedano, ob nedeljah in zapovedanih praznikih biti per celi sveti maši z' pobožnostjo ali andohtjo. De nedele in zapovedane praznike po namenu cerkve posvečujemo, moramo ne le per sveti maši biti, ampak tudi pridigo pazno (zamerkljivo) poslušati, sveta zakramenta pokore in altarja prejemati, duhovne bukve brati, per

popoldanski božji službi biti, in druge dobre dela opravljati.

V drugi cerkveni zapovedi je sosebno prepovedana lenobo v božji službi ob nedeljah in praznikih; kakoršna je postavim:

1. Če kdo ni per celi sveti maši, ali pa če ni per nji z' pobožnostjo, ali pa če je malokrat per pridigi.

2. Če se čas zapovedane božje službe potrati z' jedjo, pijačo, igro in drugim razveseljevanjem, katero od božje službe odvraca.

1. Od svete maše.

a. Kaj de je sveta maša, in kaj de se per nji godi.

Sveta maša je nekervava daritev noviga testamenta, vedni spomin kervave daritve, katero je Jezus Kristus na križi opravil (*i*). Jezus Kristus je daritev svete maše per zadnji večerji postavil. 1. Je vzel kruh in kelih z' vinam. 2. Je oboje požegnal in rekel nad kruham: To je moje telo; in nad keliham: To je kelih moje kervi. 3. Je dal oboje pričujočim aposteljniam zavžiti. 4. Je zapovedal: To delajte k' mojimu spominu (*k*).

Per sveti maši se nevidno Jezus Kristus sam daruje za nas svojimu nebeškimu očetu; vidno pa mašnik to daritev opravlja (*l*).

Mašnik opravlja daritev svete maše:

i) Trid. zbor v' 22. seji; 1. pogl. Naš Bog in Gospod Jezus Kristus, je per zadnji večerji tisto noč, ko je bil izdan, daroval svoje telo in svojo kri Bogu Očetu pod podobo kruha in vina, in pod unanjimi znamenji teh reči je to dal de so vzeli tisti, ki jih je takrat postavil mašnike noviga testamenta; ravno takrat je pa tudi njih nastopnikam v' duhovstvu zapovedal opravljati to daritev z' besedami: To storite k' mojimu spominu.

k) Mat. 26, 26 — 28. Mar. 14, 22 — 24. Luk. 22, 19, 20.

l) Ves nauk katolske cerkve od daritve svete maše je najti v' 22. seji Trident. zbora.

1. Spoznati nar viši gospostvo božje, in nar veči oblast, ki jo ima čes vse stvari.

2. Se Bogu zahvaliti za vse njegove dobrote.

3. Doseči od Boga odpušenje grehov.

4. Sprostiti od Boga vsih tistih gnad, katerih potrebujemo.

Daritev svete maše se daruje in se sme darovati le samimu Bogu. Opravlja jo mašnik za žive in mrtve.

b. Kako de se morā per sveti maši biti.

Per celi sveti maši moramo biti, nobeniga njenih imenitniših delov ne smemo po nemarnim zamuditi; ni pa zadosti, de smo le pričujoči, kadar se bere, ampak moramo tudi 1) pazno (zamerkljivo), 2) častitljivo, 3) pobožno (z' andohtjo) per nji biti.

Nar imenitniši deli svete maše so: evangeli, darovanje, povzdigovanje in obhajilo.

Per evangeliu se spomnimo, de je dolžnost evangelski nauk poznati, ga tudi pred vsim svetam terditi, se zanj pognati, in po njem živeti. — Per darovanji svojo misel z' mašnikovo mislijo sklenimo, in se Bogu darovajmo. — Per povzdigovanji Jezusa Kristusa pod podobo kruha in vina molimo in spoznajmo, ko se na persi terkamo, de so naši grehi Jezusove smerti krivi. Obžalujmo svoje grehe in obudimo vero, upanje in ljubezen. — Per mašnikovim obhajilu, če k' obhajilu ne gremo, storimo to v' duhu, to je, imejmo želje telo Jezusa Kristusa vredno prejeti.

2. Od pridig.

Pridiga, poslušanje božje besede, gre tudi k' božji službi.

Pridige moramo poslušati:

1. Ker se v' pridigah božja beseda oznanuje in razlaga.

2. Ker prav malo kristjanov resnice svete vere razločno in do čistiga ve; ker jih veliko v' mladosti ne posluša dolgo časa in zadosti pazno (zamerkljivo)

nauka, v' katerim se verine in djanske resnice do čistiga razkladajo.

De so pridige komu k' pridu, mora 1) brez raztresenja in prav zamerljivo poslušati; 2) to, kar je rečeno, mora nase obračati in ne na druge; 3) poslednjič mora resnično voljo imeti, in si perzadevati, de nauke pridigarjeve spolnuje.

§. 2. Od treh poslednjih cerkvenih zapoved.

c. Tretja cerkvena zapoved: Posti se zapovedane postne dni, namreč štiridesdanski post, kvaterne in druge zapovedane postne dni; zderži se tudi o petkih in sabotih mesnih jedi (*m*).

Tretja cerkvena zapoved zapove: se zderžati o petkih in sabotah mesnih jedi, druge zapovedane postne dni pa tudi vsih mlečnih in jajčnih jedi, če jih ne perpusti jesti sploh veljavna navada, kakoršna je per nas in po nemških deželah. — De se tretja cerkvena zapoved popolnoma spolne, si mora človek o zapovedanih postnih dneh tudi kaj pertergati, kar se zgodi, če se taki dan le enkrat do sitiga naje.

d. Četerta cerkvena zapoved: Spovej se svojih grehov postavljenimu spovedniku k' manjšimu vzaj enkrat v' letu, in o velikonočnim času prejmi sveto rešnje telo.

Četerta cerkvena zapoved zapove spoved vsako leto, in tudi sveto obhajilo o velikonočnim času.

e. Peta cerkvena zapoved: Ne obhajaj ženitve o prepovedanih časih.

Peta cerkvena zapoved prepove, od prve adventne nedelje do praznika svetih treh kraljev ali Kristusoviga razglašnja, in od pepelnične srede do prve nedelje po veliki noči ženitvo obhajati.

m) Od posta govori trident. zbor v' 25. seji v' posebnim ukazu le sploh in zapove terdo, de naj se vse to spolnuje, kar je bilo že v' drugih cerkvenih zborih zapovedano.

III. P o g l a v j e.

Od svetih zakramentov.

I. R a z d e l i k.

Od svetih zakramentov sploh.

Zakrament je vidno znamenje nevidne gnade, od Kristusa Gospoda k' našimu posvečevanju postavljeno. Sveti zakramenti nas posvečujejo, ker nam eni navadno posvečujočo gnado in opravičenje dodele, eni pa to gnado v' nas pomnožijo (ali pogmerajo). Posvečujoča gnada in opravičenje se nam navadno dodeli po zakramentih kersta in pokore. Zakramenti imajo svojo djansko moč od svojiga začetnika Jezusa Kristusa.

Sedem zakramentov je (*n*); imenujejo se:

1. Sveti kerst.
2. Sveta birma.
3. Sveto rešnje telo.
4. Sveta pokora.
5. Sveto poslednje olje.
6. Sveto mašnikovo posvečevanje.
7. Sveti zakon.

n) Trident. zbor v. 7. seji, 1. kan. pravi: Če kdo pravi, de niso vsi zakramenti nove zaveze od Jezusa Kristusa Gospoda našiga postavljeni; ali de jih je več ali manj kakor sedem, namreč: kerst birma, zakrament altarja, pokora, poslednje olje, mašnikovo posvečevanje in zakon; ali če pravi, de eden ali drugi teh sedem zakramentov ni resnično pravi zakrament, ta bodi od pravovernih odločen.

II. R a z d e l i k.

Od svetih zakramentov posebej.

§. 1. Od zakramenta s. kersta.

Sveti kerst je prvi in nar potrebniji zakrament, v' katerim je človek z' vodo in božjo besedo od poerbaniga greha, in od vsih drugih storjenih grehov, če jih je kaj pred kerstam storil, očišen in v' Kristusu kakor nova stvar prerojen in posvečen.

Svetimu kerstu se pravi prvi zakrament, ker mora človek popred keršen biti, preden kak drugi zakrament prejeti zamore. Kerst se imenuje nar potrebniji zakrament, ker ne more nihče, tudi noben otrok ne, brez kersta zveličan biti (o).

Zakrament svetiga kersta dodeli:

1. Odkušenje izvirniga ali poerbaniga greha, in drugih pred kerstam storjenih grehov (p), tudi vsih večnih in časnih štrafeng.

2. Per njem zadobi naša duša gnado božjo, po kateri smo opravičeni (q), otroci božji in erbi večniga zveličanja (r).

o) Jezus pravi: Resnično, resnično ti povem; ako kdo ni prerojen iz vode in svetiga Duha, ne more priti v' božje kraljestvo. Jan. 3, 5.

p) Bog nas ni rešil zavolj del pravice: ki smo jih storili, temuč zavolj svojiga usmiljenja skoz kerst prerojenja in skoz ponovljenje svetiga Duha. Tit. 3, 5. — Kdor veruje in je keršen, bo zveličan; kdor pa ne veruje, bo pogubljen. Mark. 16, 16.

q) Vi pa ste v' imenu našiga Gospoda Jezusa Kristusa, in v' Duhu našiga Boga omiti, posvečeni in opravičeni. 1 Kor. 6, 11.

r) Bog nas je — skoz kerst prerojenja — rešil — de smo — skoz njegovo gnado opravičeni, erbi po upanji večniga življenja. Tit. 3, 5, 7.

3. Gredo tisti, kateri s. kerst prejmejo, v' cerkev božjo, in postanejo njeni udje (s).

4. Duši se utisne neizbrisljivo znamenje; torej se tudi sveti kerst ne more več ko enkrat veljavno in brez smertniga greha prejeti (t).

V' sili sme vsak kerstili; scer imajo pa le škofje in fajmaštri pravico kerstiti; z' njih perpušenjem pa smejo tudi drugi mašniki in djakoni kerstiti.

Kdor keršuje, mora:

1. Misel imeti tako kerstiti, kakor je Jezus Kristus zapovedal. 2. Mora človeka, kteriga keršuje, z' pravo vodo oblit. 3. Mora med oblivanjem tele besede izreči: Jest te kerstim v' imenu Očeta, in Siná, in svetige Duha.

Botri in botre so dolžni tiste, ki so jih per svetim kerstu deržali, v' keršanski veri dobro podučiti, kadar staršev ni pričujočih ali pa kadar so zanikerni.

§. 2. Od zakramente svete birmе.

Sveta birma je zakrament, v' kterim je keršeni človek z' sveto krizmo in božjo besedo od svetiga Duha v' gnadi poterjen, de svojo vero stanovitno spozna in terdi, in po nji živi.

Birma tudi dodeli pomnoženje (pogmeranje) posvečujoče gnade (u), in da posebno gnado, de keršeni človek vero stanovitno spozna in terdi; in po nji živi. Vtisne tudi duši neizbrisljivo znamenje; torej tudi človek ne more več ko enkrat birman biti.

De kdo s. birmo vredno prejme, mora biti v' stanu gnade božje; odrašeni morajo pa še verh tega v' veri, in posebno, kar ta zakrament tiče, dobro podučeni biti, in tudi z' molitvijo in z' drugimi dobrimi deli se k' temu perpravljati. Tudi k' birmi se botri in botre volijo.

s) Mi vsi, Judje in ajdje, sužni in prosti smo bili skoz eniga Duha k' enimu telesu keršeni in z' enim Duham napojeni. 1 Kor. 12, 13.

t) Glej: Trident. zbor, 8. sejo, 11. kanon od zakramentov sploh.

u) Bog nas je z' vami v' Kristusa poterdil in mazilil, on nas je tudi zapečatel, in djal zastavo Duha v' naše serca. 2 Kor. 1, 21, 22.

§. 3. Od zakramenta presvetiga rešnjiga telesa.

Zakrament svetiga rešnjiga telesa je nar svetjši zakrament; je pravo telo in prava kri našiga Gospoda Jezusa Kristusa pod podobo kruha in vina (v).

1. Pod podoba kruha je živo telo Jezusa Kristusa pričujoče, torej je tudi njegova kri in njegova duša pričujoča. 2. Pod podoba vina ni le kri ampak tudi telo Jezusa Kristusa: pod vsako podobo, tudi v' nar manjši drobtinici ali kapljici je celi Kristus pričujoč kakor Bog in človek. Iz tega se vidi: 1. De moramo Jezusa Kristusa v' presvetim zakramentu altarja moliti. 2. De tisti, kateri zakrament altarja tudi le pod eno podobo, ali tudi le en kosčik svete hostje zavžije, celiga Kristusa prejme, to je, ne le njegovo telo, ampak tudi njegovo kri. 3. De Kristus tako dolgo, dokler podobe niso povžite, pod njimi zmirej pričujoč ostane.

Jezus Kristus je zakrament altarja per zadnji večerji postavil, ko je z' svojimi učenci (jogri) velikonočno jagnje jedel:

1. V' spomin svojiga terpljenja in svoje smerti (w).

2. De daje dušam vernih kristjanov živež za večno življenje (x).

Dolžni smo zakrament svetiga rešnjiga telesa prejemati, ker ga je Jezus Kristus prejemati terdo zapovedal in ga za to postavil, de nam v' njem daje

v) Kadar so pa večerjali, je vzel Jezus kruh, in ga je posvetil in razlomil, in ga dal svojim učencam, in je rekel: Vzemite in jejte; to je moje telo. In je vzel kelih, je zahvalil in jim dal rekoč: Pite iz njega vsi; zakaj to je moja kri nove zaveze, ktera bo za njih veliko prelita v' odpušenje grehov. Mat. 26, 26 — 28.

w) To storite k' mojemu spominu. Luk. 22, 19. Kolikorkrat bote jedli ta kruh, in ta kelih pili, bote smert Gospodovo oznanovali, dokler ne pride. 1 Kor. 11, 26.

x) Resnično, resnično vam povem: Ako ne bote jedli mesa Sinu človekoviga, in pili njegove kervi, ne bote imeli življenja v' sebi. Kdor je moje meso in pije mojo kri, ima večno življenje, in jest ga bom obudil poslednji dan. Jan. 6, 54, 55.

živež za večno življenje. Po cerkveni zapovedi smo dolžni pod smertnim greham, zakrament altarja vsaj enkrat v' letu, in scer o velikonočnim času prejeti. Prejeti je treba ta zakrament tudi v' smertni nevarnosti, ker je popotnica v' večno zveličanje; cerkev tudi želi, de bi ga verni večkrat v' letu prejeli, ker je duhovna jed in živež duše.

a. Od perprave k' vrednimu vživanju tega zakramenta.

Kdor hoče zakrament svetiga rešnjiga telesa vredno prejeti, se mora k' temu prav in skerbno perpraviti (*y*).

Perprava, ktera je potrebna k' vrednimu zavživanju svetiga rešnjiga telesa, je dvojna ena zadene dušo, ena pa telo.

Perprava, ktera zadene dušo, je čistost vesti in pobožnost (ali andoht) serca.

Cisto vest imeti se pravi vsaj brez vsih smertnih grehov biti, to je, biti v' stanu posvečujoče gnade božje.

Pobožnost serca obstoji v' tem:

1. De obudimo vero, upanje in ljubezen.

2. De molimo presveti zakrament altarja.

3. De se hvaležno spomnimo smerti Jezusa Kristusa, kterimu v' spomin je ta zakrament postavljen, in nam zapovedano, de ga vživamo.

4. De se vadimo v' pohlevnosti in drugih kersanskih čednostih, posebno pa v' ljubezni do bližnjiga.

Presveti zakrament altarja vredno prejeti mora človek, če ni nevarno bolan.

1. Od dvanajste ure pretečene noči teš biti.

2. Mora spodobno oblečen priti, in z' vso mogočo častjo k' mizi Gospodovi perstopiti.

b. Od tega, kar je treba storiti per zavživanju presvetiga rešnjiga telesa.

Kadar se pred obhajilam konfiteor, to je očitna spoved moli, se mora še enkrat grevenga in žalost

y) Naj presodi človek sam sebe, in tako naj je od tega kruha, in pije od kcliha. 1 Kor. 11, 28.

zavolj svojih grehov obuditi. Kadar mašnik ljudem sveto hostjo pokaže, jo moramo ponično moliti, se na persi terkati in reči: Gospod nisim vreden, de greš pod mojo streho; ampak reci le besedo, in ozdravljena bo moja duša.

Per prejemanji svete hostje se usta spodobno odpro, jezik se na spodenj žnabel položi, beli pert, če je perpravljen, se pred se vzame, in tedej se prejme in zavžije sveta hostja, pa se ne sme ne zvečiti, ne dolgo v' ustih imeti.

c. Od tega, kar je po svetim obhajilu storiti,

Po svetim obhajilu se:

1. Jezusu Kristusu zahvalimo za neskončno gnado, ktero nam je skazal, de se je ponižal k' nam priti.

2. Ga v' poniženosti molimo;

3. Se mu darovajmo;

4. Ga prosimo, de naj z' svojo gnado vedno per nas ostane;

5. Vero, upanje in ljubezen obudimo, in vse storjene dobre sklepe ponovimo;

6. Mu vse svoje dušne in telesne težave in potrebe potožimo.

§. 4. Od zakramenta svete pokore.

Od tega, kar je od tega zakramenta treba vediti, in od perprave ga vredno prejeti.

Zakramēt svete pokore je zakrament, v' kterim v' to postavljen mašnik na božjim mestu grešniku po kerstu storjene grehe odpusti, če se jih zgrevano in do čistiga spove, in tudi resnično voljo ima se poboljšati in pravo pokoro delati (z).

*) Gospod Jezus je vdihnil v' svoje učence, ter jim je rekel: Prejmite svetiga Duha, kterim bote grehe odpustili, so jim odpušeni, in kterim jih bote zaderžali, so jim zaderžani. Jan. 20, 22, 23.

Ta zakrament je vsim potreben, kateri so po sv. kerstu hudo grešili (a). V tem zakramentu zadobimo: 1. Odušenje grehov, 2. odušenje večne štrafenge, 3. gnado božjo, 4. mir vesti.

Pravo pokoro delati se pravi, se verniti k' Bogu, od kteriga se je grešnik z' greham odvernil (b), svoje grehe studiti, se jih resnično kesati, se jih spovedati in zanje zádostiti. K' zakramentu pokore je teh pet reči potrebnih: 1. Izpraševanje vesti, 2. grevenga, 3. terden sklep (ali naprejvzétje), 4. spoved, 5. zádostenje.

a. Od izpraševanja vesti.

Vest izpraševati se pravi pomisliti, kaj de smo grešili od zadnje spovedi, ali pa od testiga časa, kar smo začeli greh spoznavati. Per izpraševanju vesti se mora nar popred sveti Duh na pomoč poklicati, de naj nas razsvetli, in nam da spoznati, kaj in v' čem smo grešili (c);

po tem je treba pomisliti:

Spl o h.

Ali nismo grešili z' mislimi, z' željami, z' besedami, ali pa celo v' djanji. Zraven se mora tudi misliti na sorto in število velikih grehov, in tudi na okolšine. ktere greh nekoliko večí store, ali ga pa spremene.

Posebno pa je treba premisliti:

1. Ali se nismo pregrešili zoper deset božjih zapoved, ali pet cerkvenih zapoved.

a) Če se pa svojih grehov izpovemo, je zvest in pravičen, nam naše grehe odpustiti, in nas očistiti od vse krivice. 1 Jan. 1, 9. Kterim bote grehe odpustili, so jim odušeni, in kterim jih bote zadržali, so jim zadržani. Jan. 20, 23.

b) Obernite se spet k' meni, vi puntarski otroci, in ozdravil vas bom od vašiga odstopa. Glej, pridemo k' tebi; ti si namreč naš Gospod in Bog. Jer. 2, 22. Spoznaj svojo hudobijo ker si grešil zoper Gospoda svojiga Boga. Jer. 2, 31.

c) gl. Ps. 17, 29. in Ps. 23, 6.

2. Ali nismo krivi eniga ali več lastnih, ali pa tudi ptujih grehov.

3. Ali nismo opustili dela usmilenja bližnjimu skazovati, ali druga dobre dela, ki smo jih bili storiti dolžni.

4. Ali smo dolžnosti svojiga stanu spolnili, ali jih nismo spolnili.

Per izpraševanji grešnih misel je treba pomislit, ali smo imeli nad njimi radovoljno dopadajenje ali ne; in per željah, ali smo vanje dovolili ali ne, desiravno se djanje ni zgodilo. Per spraševanji vesti se števila hudih grehov spomnimo, če pomislimo, ali smo greh vsak dan, teden ali mesec storili, in kolikokrat na dan, v' tednu, v' mescu.

b. Od grevenga.

Grevenga je stud nad greham, ki je nar veči hudo, in znotranja žalost zavolj razžaleniga Boga, sklenjena z' resničnim sklepam Boga ne več razžaliti. Grevenga mora biti 1. notranja, 2. čeznatorna, 3. čes vse, in 4. splošna.

Grevenga je notranja, kadar ni le v' ustih, ampak tudi v' sercu, to je, če grešnik ne reče le samo z' besedo, de ga greva, ampak je tudi v' sercu ginjen (d). Grevenga je čeznatorna, če grešnika gnada svetiga Duha, in čeznatorni nagibi (uržohi), k' grevengi obude (e). Zgol natorna je, če grešnik samo iz natornih nagibov (uržohov) greh obžaluje in studi, postavim zato, ker je v' časno nesrečo, in sramoto ali škodo prišel. Zgol natorna grevenga ne zamore odpušenja per Bogu zadobiti. Grevenga je čez vse, če grešnika bolj greva, de je Boga razžalil kakor ko bi bil vse na svetu zgubil. Grevenga je splošna, če obseže vse grehe brez vsiga izjemka.

Čeznatorna grevenga je dvojna popolnoma in nepopolnoma.

d) Bogu prijeten dar je poterti duh; potertiga in ponižaniga serca ne boš zavergel. Ps. 50, 20.

e) Žalost, ktera je po Bogu, dela pokoro k' stanovitniju zveličanju, 2 Kor. 7, 10.

Popolnoma grevenga je čeznatorna žalost in čeznatoren stud nad greham, ker je grešnik Boga, narveči dobroto, ki jo čes vse ljubi, razžalil; memo tega mora pa grešnik resničen sklep storiti, Boga ne več razžaliti. Popolnoma grevenga se tako obudi:

Moj Bog! vsi moji storjeni grehi so mi izserca žal, ker sim tebe, svojiga preljubezniviga Boga, tebe vso svetost in neskončno dobroto, ki te iz celiga serca ljubim, z' njimi razžalil. Terdno sklenem, z' tvojo gnado svoje življenje poboljšati, in vse, tudi smert raji preterpeti, kakor tebe svojiga Boga, tebe neskončno svetost in dobroto še kdaj z' kakim greham razžaliti. Daj mi gnado spolniti ta moj sklep! to te prosim po neskončnim zasluženji tvojiga božjiga Sinu, našiga Gospoda in Zveličarja Jezusa Kristusa.

De popolnoma grevengo obudimo, moramo 1. Boga za njegovo gnado prositi. 2. Si k' sercu gnati in premisliti, kdo de je tisti, ki smo ga razžalili. 3. Se moramo v' obudovanji grevenge večkrat vaditi. Clovek je dolžan popolnoma grevengo obuditi: 1. Kardar ima kak sveti zakrament prejeti, pa ni v' stanu gnade božje, in nima perložnosti se spovedati. 2. Kolikorkrat je v' kaki smertni nevarnosti. Prav koristno in dobro je popolnoma grevengo vsaki dan obuditi, posebno pa preden se spat gre. Odpušenje grehov dodeli tistim, kateri nimajo perložnosti se spovedati, pa imajo resnično voljo, kakor hitro bo mogoče, k' spovedi iti.

Nepopolnoma grevenga je čeznatorna žalost in stud nad greham, ali za to, ker je greh sam na sebi ostuden, ali pa za to, ker greh zgubo nebes, in večno peklenško štrafengo z' seboj pernese; zraven se mora terdno skleniti, Boga več ne razžaliti. Grešnik, kateri nepopolnoma grevengo obudi, mora po zasluženji Jezusa Kristusa odpušenje svojih grehov upati, in Boga začetnika vse pravice in svojiga lastniga opravičenja ljubiti začeti. Nepopolnoma grevenga se tako obudi:

Moj Bog! iz celice serca je mi žal, de sim te razžalil. Resnično studim in iz serca sovražim svoje grehe, nekaj zavolj njih gnusobe, nekaj pa tudi, ker sim zavolj njih nebesa zgubil in pekel zaslužil; in kakor res greh sovražim in čertim, tako res ljubim od zdaj za naprej pravico, in tebe o moj Bog! ki si studenec in začetnik vse pravice. Upam od tvojiga neskončniga usmiljenja po zasluženji Jezusa Kristusa, svojiga Zveličarja, doseči odpušenje svojih storjenih grehov, in terdno sklenem z' tvojo gnado v' prihodnje več ne grešiti.

c. Od terdniga sklepa.

Terden sklep je resnična volja svoje življenje poboljšati in več ne grešiti (f). Kdor ima resnično voljo se poboljšati, mora skleniti :

1. Se varovati vsih grehov, in tudi bližnjih perložnost in nevarnost, ktere v' greh napeljujejo.

2. Se vstaviti vsimu nagnjenju k' grehu, in se poslužiti vsih perpomochkov k' ohranjenju gnade potrebnih.

3. Ptuje blago poverniti, in tudi popraviti pohujšanje, ki se je z' graham napravilo, in škodo, ki se je bližnjimu na njegovi časti, na njegovim premoženji, in kako drugači zgodila.

4. Vsim sovražnikom in razžalnikom iz serca odpustiti.

5. Vse dolžnosti svojiga stanu na tanko spolniti.

d. Od spovedi.

Spoved je zgrevano spoznanje, v' katerim se grešnik pred mašnikom, ki je v' to postavljen in pooblasten spovedovati, svojih storjenih grehov obtoži, de bi od njega odvezo dobil.

Spoved mora popolna biti.

Spoved je popolna, če se grešnik vsih svojih

f) Kako bi mi, ko smo enkrat grehu odmerli, še v' njem živeli? Rim. 6, 2.

g) Če se svojih grehov spovemo, Bog zvest in pravičen, nam grehe odpustiti, in nas očistiti od vse krivice. 1 Jan. 1, 9.

še ne izpovedanih grehov pred spovednikom na tanko, odkritoserčno in brez hinavšine obtoži, takor se po skerbni izpraševanji vesti kriviga spozna.

Če grešnik velik greh iz strahu ali sramožljivosti per spovedi zamolči, njegova spoved nič ne velja, ampak tak grešnik stori nov in velik greh, z' katerim zakrament s. pokore oskruni. Grešnik, kateri je per spovedi velik greh, ali z' premislikam, ali pa iz pregrešne zanikernosti zamolčal, ni le dolžan zamolčaniga greha se spovedati, temuč. se mora tudi obtožiti:

1. Per kolikih spovedih je ta greh zamolčal.

2. Mora vse spovedi, ktere je po zamolčanim grehu opravil, in se per njih velikih grehov obtožil, popolnoma ponoviti, kakor tudi tisto spoved, per kateri je greh zamolčal, če se je bil per tisti spovedi še kakih drugih velikih grehov obtožil.

3. Se mora spovedati, ali je, in kolikokrat v' takim pregrešnim stanu presveti zakrament altarja prejel, in če se je to tudi o velikonočnim času zgodilo.

4. Mora povedati, če je v' tem pregrešnim stanu tudi kake druge svete zakramente prejel.

Per spovedi se nam ni treba sramovati ali pa bati:

1. Ker se nismo sramovali grešiti pred Bogam, kateri vse vidi, in ker se nismo bali od njega večno pogubljeni biti.

2. Ker je boljši svoje grehe skrivej spovedniku povedati, kakor pa v' grehu nepokojno živeti, nesrečno umreti, in sodni dan zavolj tega pred vsim svetam osramoten biti.

3. Ker tudi spovednik za svoje slabosti ve, in zavolj tega z' grešnikom lahko usmiljenje ima.

4. Ker je spovednik pod smertnim greham in pod silno ojstrimi časnimi in večnimi štrafengami molcati dolžan.

Grešnik naj:

1. Per spovedi vselej razločno, in kar je mogoče, z' poštenimi besedami govori.

2. Tako naj govori, de ga bo le spovednik slišal, ne pa tudi okoli stoječi.

Malih grehov se nismo dolžni spovedati; tode prav dobro in koristno in svetovati je, tudi teh se spovedati.

Preden se človek svojih grehov začne spovedovati, poklekne, stori sveti križ, in reče spovedniku: Prosim, duhovni oče! za sveti žegen, de se svojih grehov prav in čisto spovem. Po tem ko je prejel žegen od spovednika, moli, če čas in okolšine permitte, očitno spoved ali konfiteor. Tako se moli:

Jest, ubogi grešnik, se spovem Bogu vsigamogočnemu, Marii materi božji, vsim ljubim svetnikom in njim častitljivimu mašniku božjemu namestniku, de sim po svoji zadnji spovedi, ki sim jo opravil (tukaj se pove čas zadnje spovedi) velikokrat in obilno grešil v' mislih, z' besedami in djanjem; posebno se pa obtožim, de sim itd.

Tukej se začne grešnik tako, kakor je bilo zgorej rečeno, in kakor se pred Bogam kriviga spozna, svojih grehov spovedovati.

Spoved se klene z' temi besedami: *Ti, in vsi moji drugi grehi, ki se jih spomnim in ne, ki sim jih ali sam storil ali pa kriv bil de so jih drugi storili, so mi iz serca žal, ker sim Boga, njega samo sveto in preljubeznivo dobroto z' njimi razžalil. Terdno sklenem nič več ne grešiti, in vsih perlošnost v' greh se varovati. Prosim jih, duhovni oče, zveličavne pokore in svete odveze.*

e. Od zadostenja.

Zadostenje, ki je k' zakramentu svete pokore potrebno, so tiste dela, ki jih mašnik grešniku naloži za pokoro zavolj spovedanih grehov.

Desiravno je Kristus za grehe zadosti storil, so vender tudi grešniki dolžni Bogu zadostovati: 1. Ker morajo tisti, kateri hočejo Kristusoviga zadostenja deležni biti, z' njim zadostovati, in sami toliko storiti, kolikor je mogoče, de popravijo nečast, ki so jo Bogu storili. 2. Ker Bog grešnike, katerim odpusti

zadolženje greha in večno štrafengo, še tudi dostikrat časno štrafuje.

Zadostenje je tako potreben del per zakramentu pokore de bil scer zakrament pokore nepopolnoma, razun ko bi bilo nemogoče zadostiti. Moliti, postiti se, ubogajme dajati in druge pokorivne dela, ki so velikosti in posebnosti grehov permerjene, se grešniku za pokoro nakladajo.

Naložena pokora se mora opraviti:

1. S' poniznim sercam.
2. Zvesto, kakor je bila naložena.
3. Brez odlašanja, berš ko je mogoče.

Odpustiki so tudi perpomočki za časne štrafenge zadostiti.

Perstavik od odpustika.

Odpustik je odpušenje časnih štrafeng, ktere bi, po odpušenim dolgu greha, ali v' sidanjim življenji ali pa po smerti (v' vicah) terpeti mogli. Katolški kristjani morajo od odpustika verovati:

1. De je prava cerkev od Jezusa Kristusa oblast prejela odpustike deliti.

2. De je za nas dobro in koristno od cerkve deljene odpustike zadobiti.

Odpustiki so popolnoma, pa tudi taki, ki niso popolnoma. Popolnoma odpustik je odpušenje vsih časnih štrafeng, ki jih je grešnik zaslužil. Nepopolnoma odpustik je pa tisti, po katerim niso vse časne štrafenge odpušene, ampak le nekoliko njih. Taki so odpustiki od štiridesetih dni, od eniga ali več let.

Cerkev nam ne odvzame po odpustiku popolnoma dolžnosti za grehe zadostovati; ona hoče le:

1. V' nas duha pokore obuditi, in nas plačati in obdariti za gorečnost, z' ktero spokorne dela opravljamo.

2. Hoče naši slabosti in nezmožnosti na pomoč priti, ker nam včasi ni mogoče Bogu tako zadostiti, kakor smo dolžni.

De kdo odpustik zadobi, mora:

1. V' stanu gnade božje biti.
2. Mora zapovedane dobre dela opraviti.

§. 5. Od zakramenta svetiga poslednjiga olja.

Poslednje olje je zakrament, v' katerim bolnik po maziljenji z' svetim oljam, in po zapovedani mašnikovi molitvi gnado božjo prejme za ozdravljenje duše in večkrat tudi telesa (h).

Temu zakramentu se pravi poslednje olje, ker se med vsimi svetimi maziljenjt, ki jih je Gospod, naš zveličar svoji cerkvi zapovedal, poslednjič deli. Poslednje olje dodeli:

1. Pomnoženje posvečujoče gnade božje.
2. Odpušenje malih, in tudi tistih smertnih grehov, katerih se bolnik ali iz nedolžne pozabljivosti, ali pa iz nezmóžnosti ni spovedal.
3. Reši od hudih nastopkov greha in njenih ostankov.
4. Dodeli moč hudičovimu zapeljevanju in njegovim skušnjavam zoper stati.
5. Dodeli pomoč zoper prevelik strah in trepet zavolj smerti, ki se bliža, in zavolj sodbe, ki človeka čaka.
6. Dodeli tudi večkrat telesno zdravje, če je duši k' zveličanju.

Bolnik naj se k' poslednjimu olju perpravi z' živo vero in z' terdnim zaupanjem v' Boga in naj se popolnoma v' božjo voljo izroči; pred vsim pa naj se očisti per sveti spovedi, de bo v' stanu gnade božje, ali pa, če mu ni mogoče se spovedati, naj obudi pravo grevengo in žalost čes svoje grehe.

Poslednje olje ni k' zveličanju tako potrebno, de bi nobeden brez njega zveličan ne mogel biti; vender naj pa bolnik ne opuša ga prejeti, in scer zavolj veliko gnad, ki jih po njem prejme.

h) Je kdo bolan med vami, naj pošlje po cerkvene mašnike; oni naj molijo nad njim, in naj ga pomažejo z' oljam v' imenu Gospoda; in verina molitev bo bolnika ozdravila, in Gospod bo dal, de mu bo boljši, in ako je v' grehah, mu bodo odpušeni. Jak. 5, 14—15.

§. 6. Od zakramenta mašnikoviga posvečevanja.

Zakrament mašnikoviga posvečevanja sploh je zakrament, v' katerim tisti, ki se v' cerkveno službo podajo, duhovno oblast in pa posebno gnado prejmejo nekatere cerkvene opravila k' božji časti, in k' zveličanju duš prav in sveto opravljati (*i*).

Zakrament mašnikoviga posvečevanja posebno je zakrament, v' katerim se tistim, ki se mašniki posvečujejo, oblast dodeli do praviga telesa Jezusa Kristusa, in do duhovniga telesa Jezusoviga, kar so verni kristjani.

Mašnikovo posvečevanje dodeli tole oblast:

1. De mašniki kruh in vino v' pravo telo in v' pravo kri našiga Gospoda Jezusa Kristusa spreobertiti, in nebeškemu Očetu darovati zamorejo.

2. De zamorejo vernim kristjanam grehe odpustiti ali jim jih pa perderžati.

§. 7. Od zakramenta s. zakonâ.

Zakrament s. zakona je nerazvezljiva zveza (*e*), z' ktero se neoženjen kristjan in neomožena kristjana, možki in ženska vzameta in zaročita tako, kakor gre po postavi, de bi jima Bog po tem zakramentu gnado dal, de bi v' svojim zakonskim stanu do smerti pobožno živela, in svoje otroke po keršansko izredila. Apostel Pavl imenuje ta zakrament velik v' Kristusu in v' cerkvi (*k*), ker pomeni duhovno zvezo Kristusa z' njegovo cerkvijo.

Zakonski stan je postavljen:

1. De se človeški rod ohrani in množi (*l*).

2. De zakonska v' ljubezni združena eden drugimu pomagata (*m*).

i) Opominjam te, de obudiš gnado božjo, ki je v' tebi po pokladanji mojih rok. 2 Tim. 1, 6.

k) To je velik zakrament, rečem pa, v' Kristusu in v' cerkvi. Efež. 5, 32.

l) In Bog jih je žegnal in rekel: Rasita in množita se, in napolnita zemljo. 1 Mojz. 1, 28.

m) In Gospod Bog je rekel: Ni dobro, de je človek sam; naredimo mu pomočnico njemu enako. 1 Mojz. 2, 28.

3. De je perpomocnik zoper nerodno poželjenje mesa.

Zakonski stan je sploh potreben, de se človeški rod ohrani in množi, ni pa potreben za vsakiga človeka posebej: zakaj nezakonski stan je za vsakiga posebej bolj popolnoma (*n*).

Zakrament zakona dodeli razun pomnoženja posvečujoče gnade, te posebne gnade:

1. De zakonska (mož in žena) pobožno (brumno) do smerti skupej živita.

2. De svoje otroke v' strahu božjim izredita, Cerkev hoče od možkiga in od ženske, ki v' zakonski stan stopita:

1. De ni nobeniga zaderžka med njima.

2. De stopita v' ta stan iz takiga namena, iz kteriga je postavljen.

3. De tudi v' strahu božjim in z' čisto vestjo v' ta stan stopita (*o*), in de zatorej popred k' spovedi in k' svetimu obhajilu gresta.

Tista, ki hočeta v' zakonski stan stopiti, morata, po trojnim oklicu, pred dvema pričama, in pred nju-nim lastnim fajmoštram eden drugimu zakonsko zvestobo obljubiti, in se dati zaročiti in požegnati.

Dolžnosti zakonskih eden do drugiga so:

1. De v' miru in po keršansko skupej živita.

2. De mož svojo ženo, kakor svoje lastno truplo ljubi, redi in varuje (*p*); in de je žena v' vsih perpušenih rečeh možu pokorna (*q*).

3. De eden drugiga v' težavah ne zapustita, temuč zvesto do smerti skupej ostaneta.

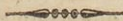
n) Rečem pa neomoženim in vdovam: Dobro je zanje, če tako ostanajo, kakor jest. 1 Kor, 7, 8.

o) Otroci smo svetnikov, in se ne moramo združevati, kakor ajdje, ki Boga nepoznajo. Tob. 8, 5.

p) Vi, možje, ljubite svoje žene, kakor je Kristus cerkev ljubil, in sam sebe zanjo dal, de jo je posvetil. Efež. 5, 25. — Možje ljubite svoje žene in ne bodite jim grenki. Kol. 3, 19.

q) Žene naj bodo svojim možem podložne, kakor Gospodu. Efež. 5, 22.

Dolžnosti zakonskih do otrok so, de jih keršansko izrede, in ne le za njih časno, ampak tudi za njih večno srečo skerbe (*r*).

V. P o g l a v j e.

Od keršanske pravice.

Keršanska pravica je, hudiga se varovati in dobro delati.

Pervi del keršanske pravice: Varovaj se hudiga.

Pervi del keršanske pravice hoče, de se hudiga varovajmo. Pravo in edino hudo ali pravi in edini zleg je greh. Greh sploh je radovoljno prelomljenje božje postave (*s*).

Greh je dvojin: 1. poerbani greh; 2. djanski greh.

Poerbani ali izvorni greh je tisti greh, ki ga je storil Adam v' paradiži (v' raji), in mi v' Adamu, in kteriga smo od njega poerbali.

Djanski greh je prelomljenje božje postave, ki ga grešnik sam radovoljno stori.

Djanski ali osebni greh se stori z' mislimi (*t*) z' besedami (*u*), z' djanjem (*v*), ali pa z' opušenjem

r) Vi očetje, izredite svoje otroke v' nauku in strahu Gospodinovim. Efež. 6, 4.

s) Vsaki, kteri greši, dela krivico; zakaj greh je krivica. 1 Jan. 3, 4.

t) Iz serca pridejo hude misli. Mat. 15, 19. Napčine misli odvernejo od Boga. Modr. 1, 3.

u) Jest pa vam povem, de bodo ljudje od vsake nepotrebne besede, ki so jo govorili, sodni dan odgovor dajati mogli. Mat. 12, 36.

v) Vsi moramo razodeti biti pred sodnim stolom Kristusovim, de slehern prejme po tem, kakor je v' svojim lastnim telesu ali dobre ali hudo storil. 2 Kor. 5, 10.

tega, kar je kdo storiti dolžan (*w*). Razločik med djanskimi grehi je ta: nekteri so veliki, ali smertni grehi, nekteri pa mali ali odpustljivi grehi.

Smertni greh je veliko (hudo) prelomljenje božje postave. Smertni greh odvzame duši duhovno življenje, to je, posvečujočo gnado božjo; človeka stori sovražnika božjiga in večne smerti vredniga.

Odpustljivi greh se pravi majhnimu prelomljenju božje postave.

Djanski grehi so mnogi in se razdele:

1. V' sedem poglavitnih grehov. 2. V' šest grehov v' svetiga Duha. 3. V' štiri v' nebo vpijoče grehe. 4. V' devet ptujih grehov.

Sedmeri poglavitni grehi so ti:

1. Napuh (*x*). 2. Lakomnost (*y*). 3. Nečistost (*z*). 4. Nevošljivost (*a*). 5. Požrešnost. 6. Jeza (*b*). 7. Lenoba (*c*).

Sesteri grehi v' svetiga Duha so:

1. Prederzno v' božjo milost grešiti (*d*). 2. Nad

w) Kdor dobro ve, pa ne stori, mu je greh. Jak. 4, 17.

x) Napuh je začetik vsih grehov; kogar posede bo z' prekletjem napolnjen, in na zadnje ga bo poderl. Sirah. 10, 15.

y) Lakomnost je korenina vsiga hudiga. 1 Tim. 6, 10.

z) Denite tedej od sebe vso hudobijo, vso goljufijo, hinavščino, nevošljivost in obrekovanje. 1 Pet. 2, 1.

a) Neupijanite se z' vinam, v' katerim je nečistost, temuč bodite napolnjeni z' svetim Duham. Efež. 5, 18.

b) Povem vam, de je slehern, kateri se nad svojim bratom razjezi, sodbe kriv. Mat. 5, 22. Vsa grenkoba, jeza, nejevolja, upitje in preklinovanje z' vso hudobijo vred bodi začerto med vami. Ef. 4, 31.

c) Poznam tvoje dela, de nisi ne merzel, ne gorak; ker si pa mlačen, te bom pljunil iz svojih ust. Zkriv. raz. 3, 15, 16.

d) Ne reci: grešil sim, in kaj se mi je žaliga zgodilo? Zakaj narvikši je poterpežljiv povračnik. Ne bodi zavolj svojih odpušeni grehov brez strahu, in ne nakladaj greha na greh. Tudi ne reci: milost Gospodova je velika, in veliko število mojih grehov

božjo milostjo obupati (scagati) (*e*). 3. Spoznani keršanski resnici se vstavljati (*f*). 4. Svojimu bližnjimu zavolj božje gnade nevošljiv biti (*g*). 5. Do lepiga opominjevanja oterpnjeno serce imeti (*h*). 6. V' nespokornosti terdovratno ostati (*i*).

Ti grehi se težko odpuste, ali pa celone, ne v' tem, ne v' prihodnim življenji (*k*).

Cveteri v' nebo vpijoči grehi so:

1. Radovoljni uboj (*l*). 2. Mutasti ali Sodovski

mi bo milostivo odpustil; zakaj njegova jeza je nagla, kakor njegova milost, in njegova jeza gleda na grešnika. Sirah. 5, 4–7.

e) Judež je rekel: Grešil sim, ker sim izdal nedolžno kri! Oni pa so rekli: Kaj nam mar? ti glej! In je vergel od sebe srebernike v' tempeljnu, in se je vernil, je šel in se obesil z' verjo. Mat. 27, 4, 5.

f) Vi terdovratni in neobrezani na srcih in na ušesih! Vi se vselej vstavljate svetimu Duhu, kakor vaši očetje, tako tudi vi. Djan. 7, 53.

Savl, ki se mu tudi Pavl pravi, je bil napolnjen z' svetim Duham, in je oostro vanj pogledal in rekel: Ti hudičov otrok! ki si poln vse zvijače in hudobije; ti sovražnik vse pravice! ali ne boš nehal Gospodovih potov podkopovati? Djan. 13, 9, 10.

g) Pergodilo se je čes nekaj časa, de je Kajn od sadu zemlje Gospodu dar pernesel. In tudi Abel je daroval od pervencev svoje čede in od njih mastnine. In Gospod je pogledal Abelnā in njegov dar; Kajna pa in njegoviga daru ni pogledal. Torej se je Kajn silno jezil, in njegov obraz mu je upadel. 1 Mojz. 4, 3–5.

h) Faraonovo serce je bilo oterpnjeno, in jih ni poslušal, kar je bil Gospod zapovedal. 2 Mojz. 7, 13. — Ko bote slišali njegov glas, ne oterдите svojih serc. Herb. 3, 7, 8.

i) On pa, ki vse vidi, Gospod in Bog Izraelov ga je udaril z' skrivno in neozdravljivo boleznijo in vender ni odstopil od svoje hudobije. 2. Mak, 9, 5, 6.

k) Povem vam: Vsak greh in preklinjevanje bo človeku odpušeno; preklinjevanje pa zoper svetiga Duha ne bo ne v' tem, ne v' prihodnim življenji odpušeno. Mat. 12, 31.

l) Gospod je rekel Kajnu.: Kaj si storil? Glas kervi tvojiga brata vpije z' zemlje k' meni. 1 Mojz. 4, 10.

greh (*m*). 3. Zatiranje ubožcov, vdov i sirot (*n*).
4. Delavcam in najemnikom zaslužik zadrževati ali utergovati (*o*).

Deveteri ptuji grehi so: 1. V' greh svetovati (*p*).
3. Grešiti velevati (*q*). 3. V' drugih greh pervoliti (*r*).
4. Druge v' greh napeljevati (*s*). 5. Drugih greh hva-

- m*) Torej je rekel Gospod: Hudobija Sodomljanov in Gomorcov je tako velika, de k' meni za maševanje vpije. 1 Mojz. 18, 20.
- n*) Ali ne teko solze vdove po licih, in ali ni njeno vpitje zoper tega, kateri ji jih ožema? Iz lie gredo do nebes na kviško, in Gospod, ki se da sprostiti, ne bo imel dopadajenja nad tem. Sirah. 35, 18, 19.
- o*) Glejte plačilo od vas utergano delavcam, kateri so vaše polje poželi, vpije, in njih vpitje je prišlo do ušes Gospoda vojskinih trum. Jak. 5, 4.
- p*) Eden pa zmed njih, Kajfež po imenu, ker je bil tisto leto veliki duhoven, jim je rekel: Nič ne veste, in ne pomislite, de je boljši za vas, če en človek za ljudstvo umerje, de vse ljudstvo ne pogine. Jan. 11, 49, 50.
- q*) David je list pisal do Joaba, in ga je poslal po Urii; pisal je pa v' listu: Postavi Urija v' boji tje, kjer je nar hujši, in ga popusti, de bo pobit in de umerje. 2 Kral. 11, 14, 15.
- r*) Desiravno so božjo pravico spoznali, vender niso umeli, de tisti, kateri kaj takiga, to je hudo store so smerti krivi; kaj? ne le tisti, ki to store, ampak tudi tisti, kateri take dela poterdijo. Rim. 1, 32. — Savl je v' njegovo (Štefanovo) smert pervolil. Apost. dj. 7, 59.
- s*) Žena je vzela sadu in je jedla; tudi svojimu možu ga je dala in tudi je jedel. 1 Mojz. 3, 6. — Njegova žena mu je rekla (Jobu): Ali si še tako priprost? Boga hvali in umri. Job. 2, 9. — Jero-boamu je na misel prišlo dva zlata teleta narediti, in tedej je rekel Izraelcam: V' prihodnje ne hodite več gori v' Jeruzalem. Lej to so tvoji Bogovi, o Izrael! ki so te iz Fgipta izpeljali. 3 Kral. 12, 28.
- t*) Gorje vam, kateri hudimu dobro, in dobrimu hudo pravite; kateri tmo luč, in luč tmo delate. Jeza. 5, 20. — To reče Gospod Bog: Gorje jim, kateri pirnico pod komolce in podglavnice mladim in starim pod glavó devajo, de duše love. Eceh. 13, 18.

liti (*t*). 6. K' grehu molčati (*u*). 7. Greh pregledati (*v*). 8. Greha se vdeležiti (*w*). Greh zagovarjati (*x*).

Drugi del keršanske pravice:

Stori dobro.

Dobro je, kar je po božji postavi. Po božji postavi so čednosti (ali kreposti) in dobre dela. Čednosti, ktere naj človek skazuje in spolnuje, so mnoge (več sort); so božje in djanske čednosti.

Božje čednosti so tiste, ki jih imamo naravnost do Boga.

Te tri božje čednosti so: vera, upanje in ljubezen (*y*). Človek je pod smertnim greham dolžan se vaditi v' treh božjih čednostih: 1. Kakor hitro, ko k' pameti pride; 2. večkrat v' svojim življenji; 3. ob času hude skušnjave zoper te čednosti; 4. v' smertni nevarnosti in na smertni postelji.

Vera se tako obudi:

Verujem v' tebe, pravi trojedini Bog, Oče, Sin in sveti Duh! kateri si vse stvaril, kateri vse ohraniš in višaš, kateri dobro polonaš in hudo štrafaš. Verujem, de se je Sin božji včlovečil, de nas je z' svojo smertjo na križi odrešil, in de nas sveti Duh z' svojo gnado posvečuje. Verujem in terdim vse, kar si ti o Bog! razodel, kar je Jezus Kristus učil,

u) Glej sgodbo od Pilatuža. Mat. 27.

v) In njegov oče ga ni nikoli zavolj tega štrafal in mu rekel: Zakaj si to storil? 3 Kral. 1, 6. — Njegove mlajši bom štrafal in pokončal zavolj greha, ker je vedil (Heli), de njegova sinova pohujšljivo ravnata, in jih ni štrafal. 1 Kral. 3, 13.

w) Kralj Baltazar je napravil svojim vikšim poglavarjem, katerih je bilo tavžent, veliko obedo, in vsak je pil po svoji starosti. Ko se je bil upijanil, je zapovedal pernesti zlate in sreberne posode, ktere je bil Nabuhodonozor, njegov oče, iz Jeruzalemskiga tempeljna perpeljal, de so kralj, njegovi vikši in njegove žene iz njih pili. Dan. 5, 1, 2.

x) Kdor hudobniga opravičuje, in pravičniga obsodi, sta oba gnusoba pred Bogom. Prip. 17, 15.

y) Zdej pa ostanejo tri: Vera, upanje, in ljubezen; ljubezen pa je nar veči med njimi. 1 Kor. 13, 13.

kar so aposteljni pridigvali, in kar nam sveta Rim-
ska katolska cerkev zapoveduje verovati. Vse to ve-
rujem, ker si ti, o Bog! večna in neskončna resnica
in modrost, ki ne moreš ne goljfat, ne goljfan biti.
O Bog! stori močnejši mojo vero.

Upanje se tako ohudi:

Upam in se zanesem na tvojo neskončno dobroto
in milost, o Bog! de mi boš po neskončnim zaslus-
ženji svojiga edinorojeniga Sina Jezusa Kristusa
v' tem življenji spoznanje, pravo obžalovanje in
odpušenje grehov, po smerti pa večno zveličanje dal,
in dodelil tebe od obličja do obličja gledati, ljubiti
in brez konca vsivati. Upam tudi od tebe potrebne
pomoči vse to doseči. Upam to od tebe, ker si ti to
obljubil, kateri si vsigamogočen, zvest, neskončno
dobrotljiv in usmiljen. O Bog! poterdi moje upanje.

Ljubezen se tako obudi:

O moj Bog! ljubim te iz vsiga svojiga serca,
čes vse, ker si nar veči dobrota, neskončno popol-
nama in vse ljubezni vreden; ljubim te tudi zato,
ker si do mene in do vsih stvari neskončno dobro-
tljiv. Vošim si iz celiga serca, de bi te ravno tako
ljubil, kakor so te tvoji nar zvestejši služabniki
ljubili, in te še ljubijo. Z' njih ljubeznijo sklenem
svojo nepopolnama ljubezen; povikšaj jo v' meni, o
dobrotljivi Gospod! bolj in bolj. Ker te tedej resni-
čno in iz serca ljubiti želim, in si to terdno perza-
denem; mi je iz serca žal, de sim tebe svojo neskončno
dobroto, katero čes vse ljubim, tebe, svojiga stvar-
nika, odrešenika in posvečvavča razserdil.

Žal mi je de sim grešit, de sim tebe, svojiga
vsigamogočniga Gospoda, svojiga nar boljšiga Očeta
razžalil. Terdno sklenem vse grehe in vse hude
perlošnosti zapustiti, storjene grehe čezdalje bolj
obžalovati, in nikdar več zoper tvojo sveto voljo
ravnati. Vzemi me spet za svojiga otroka, in dodeli
mi gnado ta svoj sklep dopolniti. Prosim te po ne-
skončnim zaslusženji tvojiga božjiga Sina, našiga
Gospoda in zveličarja, Jezusa Kristusa.

Djanske čednosti so tiste, po katerih se djanje in zadržanje kristjanovo tako ravna, de je Bogu všeč in prijetno.

Med djanskimi čednostmi, ki jih mora kristjan imeti in se v' njih vaditi, so štiri poglobitne čednosti: 1. Modrost. 2. Zmernost. 3. Pravičnost. 4. Serčnost (ali močnodušnost).

Ponižnost je napuhu nasproti (*a*). Dobrotljivost je lakomnosti nasproti (*b*). Čistost je nečistosti nasproti (*c*). Ljubezen je nevljivosti nasproti (*d*). Zmernost je požrešnosti nasproti (*e*). Poterpežljivost je jezi nasproti (*f*). Gorečnost do dobriega je lenobi nasproti (*g*).

H' keršanski pravici gredo še dolžnosti, ki jih je Jezus Kristus posebno preporečil. Dolžnosti, ki jih je Jezus Kristus posebno perporočil, so tele:

1. Nar prej božjiga kraljestva in njegove pravice iskati (*h*). 2. Sam sebe zatajevati (*i*). 3. Svoj križ nositi (*k*). 4. Za Kristusam hoditi (*l*). Krotek in ponižen biti (*m*). 6. Sovražnike ljubiti; jim dobro

a) Bog se vstavlja napuhnjenim, ponižnim, pa da svojo gnao. 1 Pet. 5, 5.

b) Dajte, in se vam bo dalo. Luk. 6, 38.

c) To so tisti, ki se z' ženami niso omadežvali. Zkriv. raz. 14, 4.

d) Sad Duha pa je: ljubezen, veselje, mir, poterpežljivost, prijaznost, dobrotljivost, perzanesljivost, krotkost itd. Gal. 5, 22, 23.— Glej Jonatov izgled proti Davidu. 1 Kral. 17, in 23.

e) Čujmo in trezni bodimo. 1 Tesal. 5, 6. — Glej izgled treh mladenčev, kateri so zaničevali kraljeve jedi, in so bili z' sočivjem in zeljenavo dovoljni. Dau. 1.

f) Sad Duha je poterpežljivost in krotkost. Gal. 5, 22. Glej izgled Davida do Zimeja. 2 Kral. 16.

g) Bodite goreči v' Duhu.

h) Išite nar prej božjiga kraljestva in njegove pravice. Mat. 6, 33.

i) Kdor hoče moj učenc biti, zataji sam sebe.

k) Nosi svoj križ.

l) In hodi za menoj.

m) Vzemite moj jarm na se, in se učite od mene, ker sim krotak in iz serca ponižen. Mat. 11, 29.

storiti, kateri nas sovražijo; moliti zanje, kateri nas žalijo in preganjajo (*n*).

H' kersanski pravici gre tudi tistih osem prav lepih čednost, ki jih je Kristus Gospod na gori učil (*o*), in zavolj katerih je ljudem blagor rekel. Te so:

1. Blagor ubogim v' duhu, ker njih je nebeško kraljestvo. 2. Blagor krotkim, ker zemljo bodo posedli. 3. Blagor žalostnim; ker potroštani bodo. 4. Blagor jim, kateri so pravice lačni in žejni, ker nasiteni bodo. 5. Blagor usmiljenim; ker usmiljenje bodo dosegli. 6. Blagor jim, kateri so čistiga serca, ker Boga bodo gledali. 7. Blagor mirnim, ker otroci božji bodo imenovani. 8. Blagor jim, kateri zavolj pravice preganjanje terpe, ker njih je nebeško kraljestvo.

Dobre dela kristjana so take dela, ktere so Bogu dopadljive, in kristjanu, ki jih opravlja, zaslužne.

Nar imenitniši dobre dela so: 1. Moliti (*p*). 2. Postiti se (*q*). 3. Ubogajme dajati (*r*).

Telesnih del usmiljenja je teh sedem (*s*):

1. Lačne nasititi. 2. Zejāe napojiti. 3. Popot-

n) Ljubite svoje sovražnike, storite jim dobro, kateri vas sovražijo, molite zanje, ki vas preganjajo in obrekujejo, de bote otroci svojiga Očeta, ki je v' nebesih, kateri da soncu sijati nad dobrimi in hudimi in priti dežju čes pravične in krivične. Mat. 5, 44. 45.

o) Mak. 5, 1, 11.

p) Povedal jim je tudi priliko, de se mora vedno moliti, in ne prenehati. Luk. 17, 1. Neprenehama molite. 1 Tef. 5, 17.

q) Torej govori Gospod: Preobernite se k' meni iz celiga svojiga serca z' postam, jokam in zdihovanjem. Joel. 2, 12. — Ti pa kadar se postiš, si pomaži glavo, in umi obraz, de ne bodo ljudje vidili, de se postiš, ampak tvoj Oče, kateri je na skrivnim; in tvoj Oče, kateri vidi na skrivnim ti bo povernil. Mat. 6, 17, 18.

r) Kadar ubogajme daješ, naj ne ve tvoja levica, kar tvoja desnica stori; de bo tvoja milošna (almožna) na skrivnim, in tvoj Oče, kateri na skrivnim vidi, ti bo povernil. Mat. 6, 3, 4.

s) Lačen sim bil, in ste mi dali jesti; žejin sim bil, in ste mi dali piti; popotnik sim bil in ste me sprejeli; nag sim bil, in ste me

nike sprejemati. 4. Nage obleči. 5. Bolnike obiskati. 6. Jetnike rešiti. 7. Merliče pokopavati.

Duhovnih del usmiljenja je teh sedem :

1. Grešnike svariti (*t*). 2. Nevedne učiti (*u*).
3. Jim prav svetovati, kateri dvomijo ali cvibljajo (*v*).
4. Zalostne tolažiti (*w*). 5. Krivico voljno terpeti (*x*).
6. Jim iz serca odpustiti, kateri nas žalijo. 7. Za žive in mertve Boga prositi (*y*).

Trije evangelski sveti so ti :

1. Radovoljno uboštvo (*z*). 2. Vedno devištvo (*a*). 3. Vedna pokoršina pod duhovnim poglavarjem.

oblekli; bolan sim bil in ste me obiskali; v' ječi sim bil, in ste k' meni prišli. — Resnično vam povem, vse, kar ste enimu zmed teh mojih nar. majnsih bratov storili, ste meni storili. Mat. 25, 35 — 70.

- t) Ako je pak tvoj brat zoper te grešil, pojdi in ga posvari med teboj in med njim samim. Ako te posluša, si perdobil svojiga brata. Ako te pak ne posluša, vzemi seboj še eniga ali dva, de bo vsa reč z' dvema ali tremi pričami poterjena. Ako pa tudi teh ne posluša, povej cerkvi. Ako pa tudi cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevernik in očiten gešnik. Mat. 18, 15—17.
- u) Kdor ima usmiljenje, uči in podučuje, kakor pastir svoje čede. Sirah. 18, 1.
- v) Če imaš um, odgovori svojimu bližnjimu. Sir. 5, 14.
- w) Ne opušaj jokajočih tolažiti in bodi v' družini žalostnih. Sirah. 7, 38. — Ne spomni se krivicę storjene od tvojiga bližnjiga, in nikogar ne žali. Sirach. 10, 6.
- x) Če dobro delate in poterpežljivo terpite, to je Bogu prijetno. 1 Pet. 2, 20.
- y) Odpustite, in se vam bo odpustilo. Luk. 6, 37. Če odpustite ljudem njih grehe, bo tudi vaš nebeški oče vam odpustil vaše hudobije; ako pa ljudem ne odpustite, vam tudi nebeški Oče vaših grehov ne bo odpustil. Mat. 6, 14, 15. — Oče! odpusti jim, ker ne vedo, kaj delajo. Luk. 23, 34.
- z) Molite cden. za drugiga, de bote zveličani. Jak. 5, 16.
- a) Jezus mu je rekel: Ako hočeš popolnoma biti, pojdi, in prodaj kar imaš, in daj ubogim; tako boš imel zaklad (šac) v' nebesih; tedej pridi in hodi za`meno. Mat. 19, 21.

Perstavik.

Od štirih poslednjih reči.

Štiri poslednje reči so: smert, sodba, pekel in nebesa. Smert je ločitev duše od telesa.

Vsi ljudje morajo umreti (*b*). De morajo vsi ljudje umreti, pride od greha, ki ga je Adam v' paradizi storil. Ko bi Adam ne bil grešil, bi bili tudi po telesu neumerjoči ostali. Smert je štrafenga greha (*c*).

Od sodbe je treba vediti, de bo Jezus dušo vsakiga človeka precej po smerti posebej (*d*), konec sveta pa vse ljudi skupej z' dušo in z' telesam sodil (*e*). Duša je per posebni sodbi ali v' vice, ali pa v' pekel obsojena. ali pa v' nebesa vzeta. Vice so tisti kraj, kjer duše časne štrafenge za grehe terpe, za ktere v' življenji niso zadostile. Duše tistih so obsojene v' vice, kateri so scer v' gnadi božji umerli, pa niso zavolj v' življenji storjenih grehov božji pravici zadostili. Pekel je tisti kraj, kjer so pogubljeni vekomaj martrani. Tisti pride v' pekel, kateri v' smertnim grehu umerje.

Nebesa so srečno prebivalše svetnikov, kjer se Bog svojim zvestim služabnikom od obličja do obličja razodeva in je on sam njih silno veliko plačilo. Tisti pride v' nebesa, kateri je v' gnadi božji umerl (*f*) in tisti, kateri je za-storjene grehe ali v' tem ali v' unim življenji zadostil.

b) Kdor hoče mene posnemati, naj zataji sam sebe, naj nosi svoj križ, in naj hodi za menoj. Mat. 16, 24.

c) Človeku je odločeno enkrat umreti, po tem pa sojenimu biti. Heb. 9, 27.

d) Po enim človeku je prišel greh na svet, in po grehu smert, in tako je prišla smert v' vse ljudi po njem, v' katerim so vsi grešili. Rim. 5, 11.—Zaslužik greha je smert. Rim. 6, 23.

e) Človeku je odločeno enkrat umreti, po tem pa sojenimu biti. Hebr. 9, 27.

f) Vsi moramo razodeti biti pred sodnim stolom Kristusovim, de slehern prejme po tem, kakor je storil v' svojim lastnim telesu ali dobro ali hudo. 2 Kor. 5, 10.

g) Kdor pa do konca dostoji, bo zveličan. Mat. 10, 22.

